

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO
ANALIZA VIROV STEČAJNEGA PRAVA

Ljubljana, november 2006

KLEMEN MALOVRH

IZJAVA

Študent Klemen Malovrh izjavljam, da sem avtor tega diplomskega dela, ki sem ga napisal pod mentorstvom dr. Branka Koržeta in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 2. 11. 2006

Podpis: _____

KAZALO

1 UVOD	1
2 PRAVNI POLOŽAJ PODJETIJ	2
2.1 Dejavnosti in cilji podjetij	2
2.2 Odgovornost podjetij	2
2.3 Prenehanje poslovanja podjetij	3
2.4 Reševanje podjetij pred stečajem	4
3 VZROKI PROPADA PODJETIJ	4
3.1 Zunanji vzroki propada podjetij	5
3.2 Notranji vzroki propada podjetij	5
4 PRAVNA UREDITEV FINANČNEGA POSLOVANJA	6
4.1 Splošno o ZFPPod in razlogi za sprejem	6
4.2 Vsebina zakona	7
4.3 Pravila skrbnega finančnega poslovanja	7
4.4 Dolžnosti organov podjetja na področju finančnega poslovanja	8
4.4.1 Spremljanje in obvladovanje tveganj	8
4.4.2 Ukrepi za zagotovitev kapitalske ustreznosti družbe	8
4.4.3 Ukrepi ob nastopu nelikvidnosti oziroma prezadolženosti	8
4.4.4 Dolžnost enakega obravnavanja upnikov	9
4.4.5 Priprava načrta finančne reorganizacije ter izvedba načrta	9
4.5 Odškodninska odgovornost organov podjetja	10
4.5.1 Odškodninska odgovornost uprave	10
4.5.2 Odškodninska odgovornost nadzornega sveta	10
4.5.3 Odškodninska odgovornost družbenikov	11
5 PRAVNA UREDITEV STEČAJNEGA POSTOPKA	11
5.1 Splošno o ZPPSL in razlogi za sprejem	11
5.2 Vrste stečajev	12
5.3 Začetek stečajnega postopka	13
5.4 Udeleženci stečajnega postopka	13
5.4.1 Upnik	14
5.4.2 Dolžnik	15
5.4.3 Organi stečajnega postopka	15
5.5 Pravne posledice stečajnega postopka	17
5.5.1 Stečajna masa	18
5.5.2 Prenos pooblastil	18
5.5.3 Prenehanje delovnih razmerij	18
5.5.4 Nadaljevanje poslovanja oziroma nujnih poslov	19
5.5.5 Terjatve upnikov	19
5.5.6 Pobot terjatev	19
5.5.7 Obojestransko odplačne pogodbe	20
5.5.8 Izpodbijanje pravnih dejanj	20
5.5.9 Ločitvene in izločitvene pravice	21
5.6 Prijavljanje terjatev	21
5.7 Prodaja dolžnika	22
5.8 Poplačilo upnikov	23
5.9 Zaključek stečajnega postopka	24
5.10 Skrajšani stečajni postopek	24
5.11 Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem	25
6 PROBLEMI V STEČAJNIH POSTOPKIH	26
6.1 Kazniva dejanja v stečajnih postopkih	26

6.2 Pomanjkljivosti v ZPPSL.....	27
6.2.1 Skrajšani stečajni postopek.....	27
6.2.2 Izpodbijanje pravnih dejanj.....	28
6.2.3 Izročitev dokumentacije.....	29
6.2.4 Dokazno breme in verižne kompenzacije.....	29
6.2.5 Narok za preizkus terjatev.....	30
6.2.6 Določanje prodajnih cen dolžnikovega premoženja.....	30
6.2.7 Stroški postopka in nagrada stečajnemu upravitelju.....	30
6.2.8 Odškodninska odgovornost stečajnega upravitelja.....	31
6.3 Pomanjkljivosti v ZPP.....	31
6.3.1 Prednostno obravnavanje.....	31
6.3.2 Sodni zaostanki.....	32
6.3.3 Razpršenost stečajnih postopkov.....	32
7 STEČAJNO PRAVO EVROPSKE UNIJE.....	32
7.1 Zgodovina.....	33
7.2 Univerzalni in teritorialni učinki.....	33
7.3 Zgradba.....	33
7.4 Vsebina.....	34
7.4.1 Glavni stečajni postopek.....	34
7.4.2 Stranski stečajni postopek.....	35
7.4.3 Razmerje med glavnim in stranskim postopkom.....	35
7.5 Izjeme v Uredbi št. 1346/2000.....	37
7.6 Priznavanje postopkov v primeru insolventnosti.....	38
8 PROBLEMI PRI IZVAJANJU UREDBE EU ŠT. 1346/2000 V RS.....	39
8.1 Pristojnost sodišča.....	39
8.2 Stranski postopek.....	39
8.3 Povezane družbe.....	39
8.4 Obveščanje.....	39
8.5 Prijava terjatve.....	40
8.6 Določitev postopka.....	40
8.7 Sodelovanje upraviteljev.....	40
9 PRIMERJAVA SLOVENSКИH STEČAJNIH POSTOPKOV Z OSTALIMI.....	40
9.1 Časovna in stroškovna primerjava.....	41
9.2 Starostna primerjava.....	44
10 SKLEP.....	44
LITERATURA.....	46
VIRI.....	47

1 UVOD

Stečajno pravo tvori na eni strani sistem formalnih pravil o organih stečajnega postopka, procesnih predpostavkah, vsebini, vrstnem redu, pravicah in dolžnostih procesnih subjektov. Na drugi strani pa tvorijo stečajno pravo predpostavke, ki urejajo materialna razmerja med stečajnim dolžnikom in upniki. Tako je stečajno pravo mogoče opredeliti kot skupek formalno in materialno pravnih pravil, ki so usmerjene v zagotovitev hkratnega in sorazmernega poplačila vseh upnikov (Prelič, 1999, str. 29-30).

S prehodom iz plansko-tržnega v tržni ekonomski sistem je bil izpeljan prehod iz družbene lastnine v zasebno lastnino. Z zniževanjem »kvazi« podjetniškega kapitala v podjetjih, ki je nastal zaradi negativnih realnih obrestnih mer, se pojavljajo vedno večji problemi pri poslovanju podjetij. V letu 1992 je bilo v Republiki Sloveniji največje število neučinkovitih, prezadolženih podjetij. Posledično je bil decembra naslednje leto sprejet novi Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Uradni list RS, št. 67/93 - v nadaljevanju ZPPSL), ki je do neke mere izboljšal pravno ureditev na tem področju. ZPPSL je zamenjal prej veljavni Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (Uradni list SFRJ, št. 84/89), ki ga je RS prevzela v svoj pravni sistem z ustavnim zakonom za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti RS.

Republika Slovenija ima od začetka leta 1994 obnovljen zakon, ki določa podlago slovenski stečajni zakonodaji. Zakon je napisan po vzoru nemške stečajne zakonodaje, vendar je vseeno pravna ureditev nepopolna in tudi prihaja do neučinkovitosti pri praktični izvedbi. Vse to je tudi posledica relativne mladosti slovenske stečajne zakonodaje, vedno večje integracije v evropske in tudi svetovne trge in dokaj hitrega gospodarskega razvoja. Spremembe v gospodarstvu narekujejo spremembe v zakonih.

Namen diplomskega dela je analizirati vire slovenskega stečajnega prava in poiskati nepravilnosti, ki se pojavljajo pri uporabi le-teh v praksi. Nepravilnosti bom poizkušal najti na osnovi dosedanje sodne prakse v RS, v primerjavi slovenske stečajne zakonodaje s stečajno zakonodajo ostalih držav članic Evropske Unije in na podlagi Uredbe Sveta (ES) št. 1346/2000 o postopkih v primeru insolventnosti (Uradni list Evropske unije, št. 19/Zv. 1 - v nadaljevanju Uredba št. 1346/2000).

V prvem delu diplome bom predstavil položaj podjetij v gospodarskem sistemu, ki ga v največji meri določa Zakon o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 42/2006 – v nadaljevanju ZGD-1). Osredotočil se bom predvsem na poslovanje podjetij pred in med prenehanjem poslovanja. Naštel bom tudi glavne vzroke propada podjetij.

Prenehanje poslovanja v celoti določata ZPPSL in Zakon o finančnem poslovanju podjetij (Uradni list RS, št. 54/99 – v nadaljevanju ZFPPod). Zato bom predstavil značilnosti in vsebino le-teh, vključno s podzakonskimi akti.

V drugem delu bom predstavil stečajno zakonodajo EU preko Uredbe št. 1346/2000, ki je komplementaren predpis nacionalni stečajni zakonodaji. Predstavil bom težave, ki se lahko pojavijo pri doslednem izvajanju pravil uredbe v sodni praksi pri nas.

Na koncu bom primerjal slovensko stečajno zakonodajo s stečajno zakonodajo ostalih članic EU. Poizkušal bom ugotoviti, kakšne so razlike med tremi ključnimi indikatorji, ki prikazujejo uspešnost stečajnega postopka.

2 PRAVNI POLOŽAJ PODJETIJ

Temeljni pravni vir gospodarskega prava je ZGD-1, ki ureja statusna – korporacijska vprašanja pri ustanavljanju in poslovanju podjetij. Zakon vsebuje prečiščeno besedilo starega Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list RS, št. 30/1993 – v nadaljevanju ZGD) z vsemi kasneje sprejetimi novelami in vključuje še ureditev evropske delniške družbe in ureditev vpeljave evra v celotno korporacijsko-statusno pravo (Kocbek, 2005, str. 889-890).

2.1 Dejavnosti in cilji podjetij

Podjetje se lahko ustanovi zaradi vsakega z zakonom dovoljenega cilja. V definiciji podjetja ZGD-1 (2006) v 3. členu določa, da je opravljanje pridobitne dejavnosti temeljna značilnost podjetja. Vir za doseganje ciljev je dejavnost podjetja, ki je opredeljena v aktu o ustanovitvi družbe, vpisana v sodni register in določa posle, s katerimi se lahko ukvarjajo podjetja. Opravlja lahko vse vrste dejavnosti, razen določenih dejavnosti, za katere je potrebno posebno dovoljenje, kot sta zavarovalništvo in bančništvo. Dejavnost je v razmerju do cilja podjetja sredstvo za njegovo uresničevanje, zato se dejavnosti ne sme enačiti s cilji podjetja.

Pridobivanje dobička je glavni cilj poslovanja, zato je neuresničevanje omenjenega cilja po 402. in 521. členu ZGD-1 (2006) razlog za prenehanje poslovanja podjetja. Vseeno lahko gospodarska družba v svojem ustanovitvenem aktu določi, da njen cilj ni pridobivanje dobička. Takšna družba se imenuje neprofitna družba (Ivanjko, Kocbek, 2003, str. 127-136).

2.2 Odgovornost podjetij

Podjetje kot pravna oseba je nosilec pravic in obveznosti v pravnem prometu, zato tudi vsaka pravna oseba odgovarja za svoje poslovanje z vsem svojim premoženjem. V ZGD-1 so podrobneje urejene odgovornosti posameznih oblik podjetij.

Načelo popolne odgovornosti pomeni, da družbenik odgovarja z vsem premoženjem podjetja in tudi dodatno s svojim osebnim premoženjem. Takšni gospodarski subjekti so podjetniki posamezniki in vse osebne družbe.

Pri družbi z neomejeno odgovornostjo 100. člen ZGD-1 (2006) določa, da mora upnik pisno zahtevati izpolnitev obveznosti od podjetja. Če obveznost ni izpolnjena, lahko upnik uveljavlja izpolnitev le-te od kateregakoli družbenika.

Enak položaj kot družbenik v družbi z neomejeno odgovornostjo ima tudi najmanj en komplementar v komanditni družbi, medtem ko po 136. členu ZGD-1 (2006) najmanj en komanditist ne odgovarja za obveznosti podjetja. Komandist po 146. členu ZGD-1 (2006) ne odgovarja za obveznosti podjetja, razen če se vmešava pri vodenju poslov.

Tihi družbenik stopi s premoženjskim vložkom v tiho družbo le v razmerju do nosilca tihe družbe, ki po 158. členu ZGD-1 (2006) odgovarja za obveznosti z vsem svojim premoženjem, medtem ko to ne velja za tihega družbenika.

Pri kapitalskih družbah se loči premoženje članov in premoženje podjetja. Podjetje odgovarja za svoje obveznosti z vsem svojim premoženjem, medtem ko družbeniki za obveznosti podjetja ne odgovarjajo. Takšna ločitev ima v praksi pogosto pravne posledice, ki so v nasprotju z načelom pravičnosti. Pri tem lahko družbeniki izkoristijo takšne ureditvene značilnosti za doseganje določenih koristi v škodo upnikov. Posledično so nastali pravni instrumenti, ki določajo odgovornost družbenikov za namerno slabo poslovanje. Na ta način lahko upniki neposredno izterjajo terjatve od družbenikov, četudi po 7. členu ZGD-1 (2006) družbeniki osebno ne odgovarjajo za obveznosti podjetja. Kljub dokaj jasnim rešitvam, ki jih poznamo v evropskih pravnih sistemih, slovenska pravna ureditev še vedno išče učinkovitejše rešitve na področju odgovornosti družbenikov za nastale obveznosti in povezanosti družbenikov z usodo podjetij (Ivanjko, Kocbek, 2003, str. 139-147).

ZGD-1 določa, da ne glede na 7. člen ZGD-1 družbeniki odgovarjajo kadar (ZGD-1, 2006, 8. člen):

- so podjetje kot pravno osebo zlorabili za oškodovanje svojih ali njenih upnikov,
- so v nasprotju z zakonom ravnali s kapitalom podjetja,
- so v svojo korist ali v korist druge osebe zmanjšali premoženje podjetja, čeprav so vedeli ali bi morali vedeti, da ne bo sposobno poravnati svojih obveznosti tretjim osebam.

2.3 Prenehanje poslovanja podjetij

V ZGD-1 je jasno poudarjeno razlikovanje med pojmom prenehanje podjetja in likvidacija podjetja. Pri prenehanju je bistveno to, da ni odvisno od prisile s strani državnih organov ali tretjih oseb, ampak je posledica odločitve družbenikov. Razlogi za prenehanje pa so lahko prostovoljni ali neprostovoljni. Razlikovalni kriterij med enimi in drugimi je volja družbenikov oziroma delničarjev o prenehanju (Prelič, 1999, str. 3-4).

S prenehanjem poslovanja pravna oseba še ne preneha obstajati, zato je vseeno potrebno izvesti še likvidacijski postopek. V likvidacijskem postopku se zaključijo vsa pravna razmerja med

podjetjem in okoljem, v katerega je bilo vpeto, in razdeli premoženje. Šele po končanem likvidacijskem postopku podjetje preneha obstajati na podlagi izbrisa iz sodnega registra. Likvidacija je torej obvezna v vseh primerih prenehanja poslovanja podjetja, razen če podjetje preneha poslovati zaradi uvedbe stečajnega postopka, vendar je tudi stečaj neka posebna likvidacijska oblika prenehanja. Likvidacijski postopek se ne vodi v primeru, ko podjetje preneha obstajati zaradi statusnih sprememb. To pomeni, da ob pripojitvah in spojitvah preneha obstajati le formalnopravno kot samostojen subjekt, vseeno pa obstaja v gospodarskem pomenu (Prelič, 1999, str. 4-5).

2.4 Reševanje podjetij pred stečajem

V primeru, ko je podjetje nesposobno poravnati svoje obveznosti do upnikov, lahko poskuša doseči sporazum z upniki brez vmešavanja sodišča. Brez vmešavanja sodišča lahko dogovori potekajo v obliki odloga plačila, poravnave ali začasne spremembe v upravljanju.

Pri odlogu plačila upniki podaljšajo rok za poravnavo dolgov in s tem omogočijo dolžniku, da prebrodi finančne težave. Pogosto upniki tudi zavarujejo svoje terjatve s hipotekami na sredstvih dolžnika. Pri poravnavi se upnik sprijazni z nižjim zneskom plačila, kot je znesek dolžnikovega dolga. Upniki se pri tem zavedajo, da bi drugačna možnost najverjetneje vodila v stečaj dolžnika, kar bi posledično pripeljalo še do nižjega poplačila njihovih terjatev. Upniki lahko tudi prevzamejo upravljanje podjetja v upanju, da jim bo tako uspelo poplačati dolgove. V primeru poplačila le-teh kontrolo v podjetju ponovno prevzame uprava.

Pri vsem tem se pojavi vprašanje, kdaj izpeljati prostovoljni dogovor brez vmešavanja sodišča in kdaj sprožiti stečajni postopek. Vsa odločitve o tem je v rokah upnikov (Žnidaršič Kranjc, 1993, str. 25-26).

3 VZROKI PROPADA PODJETIJ

V Sloveniji so se v petnajstletnem obdobju pojavili številni stečaji podjetij, ki so bili predvsem posledica državne tranzicije in menjave političnega in s tem gospodarskega sistema. Vzroki so bili v splošni gospodarski recesiji, pomanjkanju proizvodnih dejavnikov, nepoznavanju tržno naravnane trga, na kratko v togosti podjetij. Po podatkih Službe družbenega knjigovodstva Slovenije je bilo v letu 1992, v primerjavi z letom 1991, dvakrat večje število podjetij z blokiranim računom. Tako se je v tem letu znašlo 1.212 podjetij, ki so zaposlovala 116.000 delavcev, v stečaju (Filipič 1993, str. 205-206).

Vzroki za propad podjetij so lahko tudi v napakah, ki so se pojavile že pri sami ustanovitvi podjetja, in sicer:

- prenizek ustanovitveni kapital,
- neprimerna izbira oblike gospodarske družbe,
- neustrezni in napačno postavljeni cilji,

- pomanjkljivo znanje o organizaciji podjetništva,
- premalo raziskan trg,
- ustanovitev podjetja na napačnem kraju in ob napačnem času.

Podjetja zaradi zgoraj naštetih razlogov običajno prenehajo s poslovanjem po preteku treh do sedmih let. Obdobje se imenuje »leta nevarnosti stečajja«. Sanacija je mogoča le z bistveno drugačno orientacijo in z drugim vodstvom (Ivanjko, 1997, str. 964-965).

3.1 Zunanji vzroki propada podjetij

Značilno je, da se vzroki pojavijo zunaj podjetja in se prenesejo v podjetje, kjer se čez čas pojavijo posledice. So posledica družbenih in naravnih vplivov. Samo podjetje nanje nima pomembnejšega vpliva. Značilni zunanji vzroki so (Novak, 2000, str. 46-47):

- spremembe na trgu,
- spremembe v panogi,
- splošne gospodarske krize,
- dolgotrajne stavke,
- politične spremembe,
- spremembe zakonodaje,
- vojne in terorizem
- naravne nesreče,
- bolezni in smrti ...

Pri pojavu zunanjih vzrokov je predvsem pomembno, da je kapital podjetja čim bolj razpršen, kar lahko prepreči propad celotnega podjetja. To velja predvsem za večja podjetja, problem nastane pri novih manjših podjetjih, ki nimajo veliko osnovnega kapitala. Propad ali tveganje lahko preprečimo tudi z različnimi zavarovanji kapitala podjetja (Ivanjko, 1997, str. 964-965).

3.2 Notranji vzroki propada podjetij

Notranji vzroki se pojavijo znotraj podjetja in so posledica slabega poslovanja v podjetju (Novak, 2000, str. 47):

- neusposobljenost vodstva (oseba s premalo izkušenj),
- nestrokovnost vodstva (oseba usposobljena za drugo dejavnost),
- nemoralnost vodstva (oseba se neprimerno vede do zaposlenih),
- podcenjevanje mnenja javnosti (javnost govori o problemih, ki se dogajajo znotraj podjetja, vendar se podjetje ne odziva),
- neučinkovite upravljalne funkcije (cilji upraviteljev niso jasno določeni),
- nezadovoljstvo in nemotiviranost zaposlenih (pojavijo se previsoke, nerealne zahteve za plače),
- neučinkovit komunikacijski sistem (preveč formalizacije, veliko posrednikov informacij),
- slaba organizacijska kultura (ni jasnih pravil organiziranja),

- slaba organiziranost dela (nepotrebna opravila v proizvodnji),
- oblikovanje neformalnih mnenjskih skupin (določen del zaposlenih nasprotuje podjetniški politiki),
- neurejene razmere na delovnih mestih (pogostokrat so kršeni tudi osnovni delovni standardi),
- zavestno ali nezavestno zanemarjanje plačilne discipline (obveznosti se plačujejo izven rokov dospelosti) ...

Pri nas imamo kljub sprejetju ZFPPod slabo plačilno disciplino dolžnikov. V povprečju se pri plačilu odlaša od 80 do 110 dni, s čimer se uvrščamo v zadnjo tretjino zahodnoevropskih držav razvrščenih po plačilnih rokih in zamudah plačil. Skoraj 60 odstotkov pravnih oseb s plačilnimi težavami ne plačuje svojih obveznosti več kot leto dni. Največ slabih plačnikov je med trgovci in serviserji, trikrat manj jih je v predelovalnih dejavnostih in v poslih z nepremičninami, še polovica manj jih je med gradbinci in gostinci. Podjetja, ki poslujejo z državami Evropske unije in s tujino, nimajo večjih težav z zamujanjem plačevanja (Avšič, 2001, str. 24-25).

Velik problem s pravočasnostjo plačevanja ima tudi država. Država ima škarje in platno v svojih rokah, ko ji zmanjka denarja, preprosto podaljša roke tudi do 90 dni. Odmiki pri državnih plačilih se po novem podaljšujejo nenapovedano, kar je za nekatera manjša podjetja lahko usodno. Takšna podjetja posledično jemljejo kredite, da lahko redno plačujejo davke in ostale obveznosti, v nasprotnem primeru so prisilno izterjani. Država tako posledično s svojim ravnanjem širi plačilno nedisciplino med podjetji. Pogosto podjetja ne izpostavljajo plačilne nediscipline države, predvsem zato, ker je poslovanje z državo v primerjavi z drugimi podjetji manj tvegano (Svetič, Rakar, 2001, str 22-23).

4 PRAVNA UREDITEV FINANČNEGA POSLOVANJA

Podjetniške težave pri finančnem poslovanju in postopke za odpravo le-teh, ki se pojavijo pred začetkom prisilnih poravnav in stečajnih postopkov, ureja ZFPPod.

4.1 Splošno o ZFPPod in razlogi za sprejem

Finančna nedisciplina je od osamosvojitve Slovenije skokovito narasla. Po podatkih Agencije RS za plačilni promet je bilo leta 1991 v RS 919 pravnih oseb, ki so imele blokirane račune več kot 5 dni, leta 1998 je število pravnih oseb z blokiranimi računi zraslo na 8.537. Leta 1991 je bilo za 6.3 milijarde tolarjev neporavnanih obveznosti, leta 1998 pa so neporavnane obveznosti narasle na 87.5 milijarde tolarjev (Šinkovec, 1999, str. 425-426).

ZFPPod je bil sprejet 24. junija 1999 in je začel veljati 23. julija 1999. Dopolnjen je bil 21. decembra 1999 ter s spremembami in dopolnili veljaven od 1. januarja 2000.

ZFPPod predvsem ureja pravne posledice neustreznega vodenja podjetij. Z veljavo zakona je prenehal veljati 257. člen, posamezna določila 258. člena in 583. člen ZGD, ki je določal dolžnosti uprave ob izgubi, prezadolženosti ali plačilni nesposobnosti. Določbe ZGD se v praksi niso uporabljale, ker niso bile določene sankcije za kršitve teh določb (Gale Robežnik, Kruhar Puc, 2005, str. 32).

Namen zakona je ureditev dolžnosti podjetij na področju finančnega poslovanja, poleg tega pa je bilo nujno potrebno rešiti problem izbrisa določenih gospodarskih družb iz sodnega registra. Iz tega izhajajo temeljna načela zakona (Volk, 2004, str. 643):

- načelo skrbnega finančnega poslovanja,
- načelo likvidnega in solventnega poslovanja,
- načelo enakega obravnavanja upnikov,
- izbris pravnih oseb brez premoženja iz sodnega registra.

V Sloveniji je bilo v letu 2001 40 odstotkov računov plačanih v roku dospelosti računa. Od 60 odstotkov zamujenih plačil jih 7 odstotkov ni nikoli plačanih (Petrič, 2002, str. 64).

Obstoječe določbe ZFPPod v poslovnem okolju ne izpolnjujejo svojega namena na ustrezen in dovolj učinkovit način, zato se pripravlja nov zakon o finančnem poslovanju podjetij, ki naj bi bolj učinkovito izboljšal plačilno disciplino gospodarskih subjektov, povečal varnost upnikov in omogočil lažji izbris nedelujočih gospodarskih družb iz sodnega registra (Program Ministrstva za gospodarstvo za leto 2006, 2006, str. 23).

4.2 Vsebina zakona

Z ZFPPod je finančno poslovanje podjetij razdeljeno na pravila skrbnega finančnega poslovanja, na pravila, ki opredeljujejo dolžnosti organov podjetja in na odgovornost le-teh v primeru slabega finančnega poslovanja. Za izvrševanje pravil so odgovorni predvsem člani uprave, ki morajo skrbeti, poleg pravočasne poravnave obveznosti, tudi za dolgoročno rast podjetja in doseganje optimalne rasti vrednosti lastniškega kapitala. Tudi lastniški kapital ni povsem brez odgovornosti do dolžniškega kapitala, ki je zavarovan, če odpovedo vsi drugi mehanizmi za zagotovitev likvidnosti, v obliki dviga osnovnega kapitala, s čimer pridobi podjetje likvidna sredstva (Šinkovec, 1999, str. 428-429).

4.3 Pravila skrbnega finančnega poslovanja

Uprava mora v vsakem trenutku pri svojem poslovanju skrbeti za kratkoročno poravnost zapadlih obveznosti oziroma likvidnost in na trajno sposobnost poravnavanja obveznosti podjetja oziroma solventnost. Vsi potenciali podjetja, ki se uporabljajo za zagotavljanje likvidnosti, ne smejo ogroziti solventnosti podjetja. V takšnem primeru lahko pride do prezadolženosti podjetja, to je do stanja, ko so obveznosti podjetja večja od premoženja podjetja. Poleg likvidnosti in solventnosti je pomembna tudi kapitalska ustreznost. Kapitalska ustreznost se ugotavlja glede na obseg in vrsto poslov, ki jih družba upravlja, ter glede na

tveganje, ki je prisotno pri opravljanju določene dejavnosti družbe. Vse to predpisuje ZFPPod (1999) med 4. in 7. členom.

4.4 Dolžnosti organov podjetja na področju finančnega poslovanja

4.4.1 Spremljanje in obvladovanje tveganj

Uprava podjetja mora redno spremljati tveganja, ki jim je podjetje izpostavljeno. Pri tem ločimo predvsem (Šinkovec, 1999, str. 429-432):

- tveganja nezmožnosti izpolnitve plačila tekočih zapadlih obveznosti ali likvidnostno tveganje,
- tveganje neizpolnitve obveznosti nasprotne stranke. Uprava mora že ob sklepanju posla predvideti sposobnost izpolnitve obveznosti in obnašanje v poslovnih odnosih nasprotne stranke. Pri sklepanju posla je pomembna informacija, ali ima stranka poleg obveznosti tudi terjatev do podjetja. V tem primeru uprava ne sme pričakovati dodatnega priliva denarnih sredstev, ker bo verjetno prišlo do pobota,
- obrestna, valutna, tržna in druga tveganja morajo biti predvidena pri poslovanju. Uprava se mora pri sklepanju takšnih poslov zavarovati na najustrenejši način,
- tveganje zaradi izpostavljenosti do posamezne osebe velikokrat ogrozijo poslovanje podjetja. Tipičen primer je velika odvisnost pri prodaji svojih produktov eni pravni osebi, ki lahko zaide v likvidnostne težave ter posledično ogrozi tudi likvidnost odvisnega podjetja.

4.4.2 Ukrepi za zagotovitev kapitalske ustreznosti družbe

Nanašajo se le na kapitalske družbe brez samostojnih podjetnikov, zavodov in zadrug, ker ZGD določa zneske najnižjega osnovnega kapitala le za kapitalske družbe. Zakon predvideva, ko se pri izdelavi bilance ugotovi, da kapitalska družba ne razpolaga z ustreznim kapitalom, mora uprava problem rešiti samostojno ali pripraviti ustrezne predloge za zagotovitev kapitalske ustreznosti za delničarje in nadzorni svet. Kapitalska neustreznost je podana, ko je izguba iz tekočega leta in iz preteklih let dosegla polovico osnovnega kapitala družbe (Gale Robežnik, Kruhar Puc, 2005, str.35).

4.4.3 Ukrepi ob nastopu nelikvidnosti oziroma prezadolženosti

V 12. in 13. členu ZFPPod (1999) je določeno, da v primeru, ko postane podjetje nelikvidno, mora uprava sprejeti ukrepe za zagotavljanje likvidnosti in o tem obvestiti nadzorni svet. Če v dveh mesecih od nastanke nelikvidnosti družba ne vzpostavi likvidnosti, mora uprava pristojnemu sodišču predlagati začetek postopka prisilne poravnave ali stečajnega postopka. Pri tem je ZFPPod določil, kaj pomeni dalj časa trajajoča plačilna nesposobnost in odpravil dilemo o tem, ali je uprava samostojna pri predlogu za začetek stečajnega postopka ali postopka prisilne poravnave, ali mora za sprožitev postopka dobiti dovoljenje nadzornega sveta ali

delničarjev. Pri izpolnjenih pogojih je uprava dolžna, v korist varovanja upnikov, predlagati ustrezen postopek.

4.4.4 Dolžnost enakega obravnavanja upnikov

ZGD (1993) je določal, da uprava po nastanku plačilne nesposobnosti ne sme izvrševati nobenih plačil razen tistih, ki so v skladu s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika. Problem je, da ZGD ni predvidel sankcij za kršitve tega določila, zato je bila določba iz 257. člena ZGD (1993) neučinkovita. Najbolj nazorno pokažejo kršitve te določbe številna izpodbijanja pravnih dejanj s strani stečajnega upravitelja, ko je dolžnik z določenimi plačili privilegiral posamezne upnike. Če bi ZPPSL določal možnosti izpodbijanja pravnih dejanj, starih več kot eno leto, in če bi prišlo do prekinitve teka enoletnega roka v primeru neuspešne prisilne poravnave, bi bilo število izpodbitih pravnih dejanj še veliko višje.

Sedaj ZFPPod (1999) v 15. členu natančno razčlenjuje in določa izplačila, ki so dovoljena v primeru prezadolženosti družbe in tudi odškodninsko odgovornost uprave za kršitev teh določil. Dovoljena so le izplačila za ohranjanje tekočega poslovanja podjetja, kot so:

- plače delavcem v višini izhodiščnih plač z davki in prispevki,
- tekoči stroški (voda, elektrika ...),
- tekoče dobave blaga, ki so potrebne za ohranjanje proizvodnje,
- plačevanje davkov in trošarin.

4.4.5 Priprava načrta finančne reorganizacije ter izvedba načrta

ZFPPod (1999) v 16. členu ne ukinja možnosti razvrstitve upnikov v posamezne razrede in ponudbe za poplačilo v različnih višinah ali rokih poplačila za posamezne razrede. Upniki, ki so razvrščeni po istem vzorcu (npr. dobavitelji), morajo biti uvrščeni v isti razred, ne glede na to, kakšna je višina njihove terjatve. Napačna je razvrstitev nekaterih največjih upnikov v en razred, ostalih pa v drug razred. To se zgodi v primeru, da imajo upniki v prvem razredu zadostno število terjatev za izglasovanje prisilne poravnave. Dolžnik jim ponudi 60-odstotno poplačilo vseh terjatev, drugemu razredu pa npr. 40-odstotno poplačilo. V takšnem primeru so upniki v prvem razredu privilegirani v primerjavi z upniki v drugem razredu, kar pomeni kršitev temeljnega načela enakopravnega obravnavanja upnikov. Prav tako je v primeru različnih rokov izplačevanj med posameznimi razredi. Upnik lahko v tem primeru vloži ugovor zoper načrt finančne organizacije.

ZFPPod prinaša novost, ki po ZPPSL ni bila mogoča. Dolžnik lahko v načrtu finančne reorganizacije predvidi poseben razred, ki je sestavljen iz zamudnih obresti za neporavnane davke in prispevke. Dolžnik lahko predlaga odpust dolga iz tega razreda, ki bo potrjen, če bodo upniki predlog sprejeli s potrebno večino.

ZFPPod predpisuje, da se prihodki, ki so nastali iz razlike med celotnimi in na novo izglasovanimi obveznostmi, prenesejo v rezerve ter se tako izvzamejo iz osnove dobička za odmero davka od dobička (Šinkovec, 1999, str. 430-437).

4.5 Odškodninska odgovornost organov podjetja

ZFPPod uvaja nastanek samostojne neposlovne odgovornosti organov podjetij v razmerju do upnikov, s katerimi člani organov podjetij niso v nobenem poslovnem razmerju. Člani organov podjetij lahko dokažejo, da so ravnali po pravilih, ki določajo dolžnosti organov podjetja v primeru finančnega poslovanja, in se tako razbremenijo odškodninske odgovornosti. Glede na to, da so člani uprave in nadzornega sveta najbolj seznanjeni s poslovanjem družbe, zakon njih tudi najbolj odškodninsko izpostavi.

4.5.1 Odškodninska odgovornost uprave

Uveljavljanje odškodninske odgovornosti članov uprave s strani upnikov se prične z začetkom stečajnega postopka in z izpolnitvijo vsaj enega izmed pogojev, ki so določeni v 19. členu ZFPPod (1999):

- da je uprava kapitalske družbe v zadnjih dveh letih pred začetkom stečaja ob nastopu kapitalske neustreznosti družbe opustila ukrepe za zagotovitev kapitalske ustreznosti,
- da uprava v primeru prezadolženosti ni pravočasno predlagala začetka stečaja oziroma prisilne poravnave postopka sanacije,
- da je uprava opustila procesna dejanja, povezana s prisilno poravnavo ali s stečajem, ker je umaknila predlog, ni v roku predložila načrta finančne reorganizacije ali ni pripravila načrta v ustreznem roku,
- da je uprava kršila prepovedi neenakopravnega obravnavanja upnikov.

Višina odškodnine je razlika med vsemi terjatvami upnikov in višino poplačila terjatev iz stečajnega postopka. Če uprava dokaže, da je bil stečajni postopek začet iz drugih razlogov, za škodo ne odgovarja. Prav tako za škodo ne odgovarja posamezni član, če dokaže, da je poskušal uveljaviti ukrepe, vendar na sprejem le-teh ni mogel vplivati (Plavšak, 2000, str. 956-963).

4.5.2 Odškodninska odgovornost nadzornega sveta

Odgovornost članov nadzornega sveta temelji na napačni presoji predlogov uprave in na opustitvi zahtevanja in pregledovanja poročil, ki jih mora uprava posredovati nadzornemu svetu. Člani nadzornega sveta odgovarjajo upnikom za nastalo škodo do enake mere kot člani uprave. Član nadzornega sveta se razbremeni odgovornosti, če dokaže, da je poskušal ravnati drugače, vendar sam na odločitve ni mogel vplivati (Plavšak, 2000, str. 969-973).

4.5.3 Odškodninska odgovornost družbenikov

Odgovornost družbenikov in nadzornega sveta opisuje 19. člen ZFPPod (1999). Družbenik odgovarja upnikom za nastalo škodo ob začetku stečajnega postopka le v primeru, če je glasoval proti poročilu in predlogom ukrepov za zagotavljanje kapitalske ustreznosti, ki jih je predlagala uprava ali nadzorni svet. Zakon ne določa višine odškodnine, do katere odgovarjajo družbeniki, zato posledično odgovarjajo upnikom za vso nastalo škodo. Družbeniki, ki nimajo glasovalnih pravic v družbi, ne odgovarjajo za nastalo škodo. Odgovornosti so razbremenjeni tudi družbeniki, če nadzorni svet k poročilu uprave izdela odklonilno mnenje. V tem primeru odgovornost družbenikov prevzame nadzorni svet (Plavšak, 2000, str. 973-975).

5 PRAVNA UREDITEV STEČAJNEGA POSTOPKA

S postopki in težavami pri propadu gospodarskih družb se ukvarja ekonomska, organizacijska in pravna stroka. Pravo je v okviru omenjene problematike razvilo posebno pravno področje, imenovano stečajno pravo, ki se ukvarja s pravno ureditvijo postopkov stečaja in prisilne poravnave ter je urejeno v ZPPSL.

5.1 Splošno o ZPPSL in razlogi za sprejem

RS je vse do svoje osamosvojitve leta 1991 obstajala v sestavi določenih drugih državnih entitet. Zato je razumljivo, da se je tudi slovensko stečajno pravo razvijalo glede na vpetost RS v različne državne sisteme. Za obdobje do leta 1918 je značilno, da je bila del avstrijske državne tvorbe, zato je veljala avstrijska zakonodaja. Za obdobje med svetovnim vojnama, ko je bila RS del prve skupne jugoslovanske države, je na začetku veljala še avstrijska zakonodaja, po letu 1930 pa je začel veljati skupni Stečajni zakon Kraljevine Jugoslavije, ki je veljal do leta 1941. Takoj po vojni se temu pravnemu področju ni posvečalo večje pozornosti, zato se je nova pravna ureditev pojavila šele leta 1951 z Uredbo o postopku likvidacije gospodarskih podjetij (Uradni list LRS, št. 17-91/1951). Za tem je sledila leta 1953 še Uredba o prenehanju podjetij in obratov (Uradni list LRS, št. 44-144/1953). Stečaj je bil zakonsko določen šele leta 1965 s sprejetjem Zakona o prisilni poravnavi in stečaju¹ (Uradni list SFRJ, št. 15/65). Sledilo je še nekaj predpisov, kot zadnji v bivši državi je bil leta 1989 sprejet Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji, ki je veljal vse do začetka leta 1994 (Prelič, 1999, str. 35-39).

Slovenska stečajna zakonodaja je bila spremenjena in dopolnjena 7. decembra 1993 s potrditvijo novega ZPPSL. Tako kot prej veljavni zakoni, tudi ZPPSL temelji predvsem na nemški in avstrijski pravni ureditvi. Državni zbor je 12. junija 1997 in 12. maja 1999 sprejel dve spremembi in dopolnitvi k ZPPSL (Dougan, 1994, str. 5-6).

¹ Zakon šteje za prvi zakonodajni akt, ki je v celoti uredil postopek stečaja v SFRJ.

Danes Slovensko stečajno zakonodajo večinoma določata ZPPSL in ZFPPod z vsemi dopolnitvami ter spremembami. Skupaj urejata splošna materialno pravna in procesna pravila, kadar pri dolžniku nastopi finančni položaj, zaradi katerega je ogrožen interes upnikov za pravočasno in celotno plačilo njihovih terjatev do dolžnika. Stečajno zakonodajo pa dopolnjujejo še Zakon o pravnem postopku - uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 36/2004 - v nadaljevanju ZPP), ZGD-1 in Zakon o delovnih razmerjih (Uradni list RS, št. 42/2002 - v nadaljevanju ZDR). Za finančne organizacije veljajo posebna pravila, ki so podana v Zakonu o investicijskih skladih in družbah za upravljanje - uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 26/2005), Zakonu o trgu vrednostnih papirjih - uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 51/2006), Zakonu o bančništvu - uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 104/2004) ter Zakonu o zavarovalništvu - uradno prečiščeno besedilo (Uradni list RS, št. 8/2006).

ZPPSL pooblašča posamezne organe izvršilne oblasti, da v okviru pooblastil sprejmejo dopolnilne predpise, kot so: Pravilnik o načinu izvrševanja nalog ob uvedbi postopka prisilne poravnave (Uradni list RS, št. 71/1997), Pravilnik o programu in načinu opravljanja strokovnega izpita za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidacije (Uradni list RS, št. 26/2001), Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem (Uradni list RS, št. 69/2004) ter Sklep o uskladitvi zneskov nagrad za delo stečajnih upraviteljev in upraviteljev prisilne poravnave (Uradni list RS, št. 56/2005).

Slovensko stečajno zakonodajo sestavlja tudi Uredba št. 1346/2000, z dne 29. maja 2000, o postopkih v primeru insolventnosti med članicami Evropske Unije (Register predpisov Slovenije).

V vseh ekonomskih sistemih nastajajo nove proizvodne enote in odmirajo stare. V te procese so vključeni država, upniki, vodstvo in zaposleni v podjetju, ki zastopajo različne interese. Ker lahko ob prenehanju enot nastanejo visoki družbeni stroški, obstajajo v vseh gospodarstvih stečajni zakoni, ki ščitijo pogodbene pravice vpletenih in zagotavljajo urejeno likvidacijo neproduktivnih dejavnikov, da so stroški prenehanja enot čim nižji (Žnidaršič Kranjc, 1993, str. 21).

5.2 Vrste stečajev

Pintar je v svojem delu razdelil stečaje podjetij na naslednji način:

- načrtovani oziroma programirani stečaji,
- nesrečni stečaji,
- stečaji zaradi neznanja.

Načrtovani oziroma programirani stečaji nastanejo zaradi družbene nesposobnosti pri prilagajanju spremembam v gospodarstvu. Podjetje se zaveda, da ne more biti ekonomsko donosno, ker ima preveč zaposlenih, heterogene in nedonosne proizvodne programe, zato

ustanovi hčerinsko družbo, na katero prinese vsa osnovna sredstva, matici pa pripadajo vrednostni papirji. Premoženje matice se zmanjša, v primeru stečaja upniki dosežejo poplačilo terjatev v višini premoženja matice in vrednosti vrednostnih papirjev hčerinskega podjetja. Posledice so še disperzija tveganja, večja mobilnost kapitala, možnost plačila upnikov in zaposlitev delavcev v novem podjetju.

Nesrečni stečaji in stečaji zaradi neznanja so opisani že v drugem poglavju. Gre za naivnost menagementa, nepoznavanje podjetniškega okolja oziroma posameznikov v njem, slabo trgovanje (Pintar, 1994, str. 20-21) ...

5.3 Začetek stečajnega postopka

O začetku stečajnega postopka se obvesti upnike z oklicem na oglasni deski sodišča na dan izdanega sklepa o začetku stečajnega postopka in z objavo v Uradnem listu RS. Sklep o začetku stečajnega postopka se osebno vroči predlagatelju in dolžniku.

Začetek stečajnega postopka je pogojen po formalni strani s tem, da je predlog podala oseba, ki je legitimna v gospodarstvu in po materialni strani s tem, da je dolžnik že dalj časa plačilno nesposoben in prezadolžen. Predloga za začetek stečajnega postopka ni mogoče podati v času, ko poteka postopek prisilne poravnave.

Pred začetkom stečaja je sklican narok za obravnavo, na katerem se ugotavlja, ali je bil predlog za začetek stečaja podan upravičeno oziroma ali so podani vsi pogoji za začetek stečaja. 92. in 97. člen ZPPSL (1993) določata, da narok za obravnavo ni potreben, kadar je:

- predlog za začetek stečaja vložil dolžnik,
- dolžnik predlagal prisilno poravnavo, ki pa ni bila izglasovana,
- predlog vložil likvidacijski upravitelj,
- priložena izjava dolžnika, da se strinja s predlogom.

Stečajni postopek se ne začne, če dolžnik nima niti sredstev za pokritje osnovnih stroškov stečaja ali če so sredstva neznatne vrednosti. V tem primeru se izvede skrajšani stečajni postopek. Premoženje dolžnika se porabi za pokritje stroškov skrajšanega stečaja, morebitni neporabljeni del se ne deli med upnike, ampak se izroči državnemu organu ali organu lokalne skupnosti, kjer je sedež dolžnika (Volk, 2004, str. 516-521).

5.4 Udeleženci stečajnega postopka

Udeleženci v stečajnem postopku, ki postopek sprožijo, razvijajo in zaključijo, so upniki, dolžnik in organi stečajnega postopka. Imamo pa tudi pomožne procesne subjekte (priče, izvedence), ki seznanjajo sodišče s procesnim gradivom (Prelič, 1999, str. 102).

5.4.1 Upnik

Želja upnika je v čim krajšem času pridobiti povrnjeno svojo terjatev. Upniki lahko tudi sami vložijo vlogo za uvedbo stečajnega postopka. Pri takšni vlogi priložijo dokaze, da dolžnik nima dovolj sredstev za poravnavo nastalega dolga. Stečajni razlog je podan, če dolžnik ne poda ugovora na upnikovo vlogo.

Upniki si tudi prizadevajo, da se terjatev poplača v čim večji meri, lahko pa imajo tudi različne druge interese. Eden od manj običajnih interesov upnikov je nakup dolžnikovega podjetja v stečaju. Podjetje se proda pod pogojem, da se ustvarijo boljši pogoji za poplačilo upnikov. Znesek nakupa, ki je ponavadi precej nizek, gre v stečajno maso, iz katere bodo poplačani upniki. To je cenejši in lažji način za nakup zadolženega, propadlega podjetja, ker tako novi lastnik nima več dolžniških razmerij s prejšnjimi upniki.

V stečajnem postopku ločimo pet vrst upnikov (Đorđević, 2000, str. 39-40):

- Stečajni upniki
Stečajni upniki imajo na začetku stečajnega postopka denarno terjatev do stečajnega dolžnika, če so terjatev pravočasno prijavili. Zaradi poplačila teh upnikov, ki se sorazmerno poplačajo iz stečajne mase, vodi sodišče stečajni postopek. Stečajni upniki so lahko člani upniškega odbora, ki ga sestavlja liho število članov. V stečajnem postopku jih je praviloma največ izmed vseh vrst upnikov.
- Izločitveni upniki
Izločitveni upniki imajo pravico do izločitve in posledično vračila v postopku določenih stvari, ki ne spadajo v stečajno maso. Pravni temelj nastanka izločitvene pravice je lastninska pravica. Možnost uveljavljanja izločitvene pravice je lahko tudi s pogodbenim razmerjem, na podlagi katerega je upnik do stečajnega dolžnika upravičen zahtevati določeno premoženje, ki ni njegova last, vendar tudi ni last stečajnega dolžnika.
- Ločitveni upniki
Ločitveni upniki imajo pravico do ločenega poplačila svojih terjatev zaradi predhodnega zavarovanja le-teh. Izkupiček od prodaje določenega zastavnega premoženja vedno ne zadošča, zato lahko ločitveni upniki razliko oziroma neplačano terjatev prijavijo kot stečajni upniki.
- Upniki, katerih terjatve se v stečaju pobotajo
Upniki ali pobotni upniki lahko svoje terjatve pobotajo z dolžnikovimi terjatvami. Nepobotano oziroma presežno terjatev lahko upniki v postopku prijavijo kot stečajni upniki.

- Upniki stečajne mase

Terjatev upnikov stečajne mase je nastala po začetku stečajnega postopka in se obravnava kot strošek stečajnega postopka, ki je zavarovan z načelom prednostnega in popolnega poplačila. Stroški oziroma terjatve nastanejo pri zbiranju, popisovanju, evidentiranju, varovanju in prodaji stečajne mase.

5.4.2 Dolžnik

ZPPSL ureja izvedbo stečajnega postopka nad dolžnikom, ki je že dalj časa plačilno nesposoben ali prezadolžen. Plačilno nesposobnost oziroma insolventnost lahko razdelimo na tehnično insolventnost in insolventnost v stečajnem smislu.

Tehnična insolventnost dolžnika je lahko včasih samo začasna in pomeni, da podjetje ne more plačevati tekočih obveznosti oziroma je nelikvidno. Zaradi natančnega ovrednotenja podjetja je težko ugotoviti to obliko insolventnosti.

Nesolventnost v stečajnem smislu je bolj kritična in označuje kronično in ne začasno nelikvidnost dolžnika. Dolžnik se znajde v položaju, ko je ocenjena vrednost aktive manjša od obveznosti podjetja. To pomeni, da je neto vrednost dolžnika negativna (Žnidaršič Kranjc, 1993, str 23-24).

5.4.3 Organi stečajnega postopka

Glavni organ v stečajnem postopku je stečajni senat. Poleg senata stečajni postopek sestavlja še stečajni upravitelj in upniški odbor.

5.4.3.1 Stečajni senat

Stečajni senat sestavljajo trije sodniki, od katerih je eden predsednik senata. V 74. členu ZPPSL (1993) so določene pristojnosti senata, ki so:

- odloča o začetku postopka,
- odloča o ugovorih stečajnega upravitelja in upnikov zoper odredbe predsednika stečajnega senata,
- določa nujne posle, ki se dokončajo med stečajnim postopkom,
- potrjuje predračun stroškov stečajnega postopka in določa nagrado za delo stečajnega upravitelja,
- postavlja in odstavlja stečajnega upravitelja,
- potrjuje osnutek glavne razdelitve in izda sklep o glavni razdelitvi stečajne mase,
- izda sklep o zaključku stečajnega postopka,
- opravlja tudi drugo delo, ki ga določa ZPPSL.

Stečajni senat lahko na ugovor stečajnega upravitelja ali upniškega odbora zavrne uredbo predsednika stečajnega senata. Takšen ugovor daje stečajnemu upravitelju in upniškemu odboru možnost, da varujejo svoj položaj v stečajnem postopku.

Predsednik stečajnega senata ima predvsem naloge procesnega vodstva, kot je sklicevanje narokov, vabljenje udeležencev v postopku, zavrnitev prepozno prijavljenih terjatev. Najpomembnejša naloga predsednika stečajnega senata je nadzor nad stečajnim upraviteljem in dajanje navodil, ki se nanašajo predvsem na varstvo upnikov (Šinkovec, 1999 str. 50-52).

5.4.3.2 Stečajni upravitelj

Stečajni upravitelj je imenovan s sklepom stečajnega senata. Pred prevzemom dolžnosti zapriseže pred predsednikom stečajnega senata, da bo vestno in odgovorno opravljal svojo dolžnost. Stečajni upravitelj mora imeti ustrezno strokovno izobrazbo, narejen strokovni izpit in najmanj tri leta delovnih izkušenj za opravljanje te funkcije. Stečajni upravitelj ne sme biti upnik v stečajnem postopku, ne sme biti oseba, ki je bila zaposlena pri stečajnem dolžniku v zadnjih dveh letih pred začetkom stečajnega postopka ali pa je upravljala funkcijo člana uprave ali nadzornega sveta. Stečajni upravitelj je dolžnikov zakoniti zastopnik, vodi njegove posle, poleg tega pa mora izvrševati naloge iz 80. člena ZPPSL (1993):

- ažurirati knjigovodsko evidenco do dneva začetka stečajnega postopka,
- sestaviti načrt v 30 dneh poteka stečajnega postopka,
- sestaviti popisno komisijo za inventuro,
- sestaviti začetno stečajno bilanco in poskrbeti za vodenje poslovnih knjig,
- skrbeti za izterjavo dolžnikovih terjatev in unovčiti dolžnikove stvari, ki spadajo v stečajno maso,
- sestaviti v soglasju s predsednikom senata osnutek glavne razdelitve stečajne mase in osnutek zaključne stečajne bilance,
- skrbeti, da postopek poteka hitro in brez neutemeljenega zavlačevanja.

Stečajni upravitelj upravlja s celotnim premoženjem in ga tudi ustrezno ovrednoti s pomočjo komisije za inventuro, ki popiše, ter s sodnim izvedencem, ki ovrednoti stvari in pravice, ki sodijo v dolžnikovo premoženje.

Stečajni upravitelj poroča o poteku stečajnega postopka stečajnemu senatu na vsake tri mesece, lahko pa na željo predsednika stečajnega senata, stečajnega senata ali upniškega odbora poroča tudi pred koncem trimesečja.

Stečajnemu upravitelju za svoje delo pripadajo povrnjeni nujni stroški in nagrada za delo, o kateri odloča stečajni senat. O povračilu stroškov in o akontaciji nagrade lahko senat odloča med postopkom, končno nagrado pa določi senat ob zaključku stečajnega postopka. Merila za določanje višine nagrade so določena v Odredbi o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem in upraviteljem prisilne poravnave.

Stečajni senat lahko na predlog predsednika stečajnega senata, upniškega odbora ali na lastno željo stečajnega upravitelja odstavi stečajnega upravitelja. Upravitelj ima zoper sklep o razrešitvi možnost ugovora (Plavšak, 2000, str. 329-347).

5.4.3.3 Upniški odbor

Člani upniškega odbora se izvolijo na prvem naroku za preizkus terjatev. Upnik, ki ima več kot petindvajset odstotkov ugotovljenih vseh terjatev, je na svojo zahtevo brez volitev član upniškega odbora. Zakon določa, da je eden od članov upniškega odbora tudi predstavnik delavcev. Ostali člani pa so izvoljeni s strani vseh upnikov s priznanimi terjatvami. Upniški odbor med sabo izvoli predsednika upniškega odbora, ki sklicuje, vodi seje upniškega odbora in predstavlja upniški odbor pri ostalih organih stečajnega postopka. Upniški odbor opravlja naloge, ki so opredeljene v 88. členu ZPPSL (1993):

- zahteva in obravnava poročila stečajnega upravitelja o poteku stečajnega postopka in o stanju stečajne mase,
- ima pravico pogledati poslovne knjige in celotno dokumentacijo, ki jo je prevzel stečajni upravitelj,
- ima pravico ugovarjati pri predsedniku senata zoper delo stečajnega upravitelja in pri stečajnem senatu zoper delo predsednika stečajnega senata,
- predlaga odstavitev stečajnega upravitelja in imenovanje novega upravitelja,
- daje stečajnemu senatu mnenje o unovčenju dolžnikovega premoženja,
- daje senatu mnenje v zvezi z nadaljevanjem začelih poslov in sklepanjem novih poslov,
- poda predsedniku mnenje o priznanju opravičenih primanjkljajev, ugotovljenih pri inventuri,
- opravlja druga dela, ki jih določa ZPPSL.

Stečajni senat določa število članov v upniškem odboru. Članov mora biti vsaj pet, število je vedno liho, če pa je članov manj kot pet, izvršujejo naloge upniškega odbora vsi upniki s priznanimi terjatvami. Upniški odbor je sklepčen, če je na seji navzoča več kot polovica članov upniškega odbora.

Člani upniškega odbora morajo na zahtevo upnikov obveščati le-te o spremembah in poteku stečajnega postopka. Člani upniškega odbora so odgovorni ostalim upnikom za nastalo škodo, če jo povzročijo namerno ali iz hude malomarnosti pri opravljanju svoje dolžnosti. Za opravljanje svoje dolžnosti jim pripada pravica do povračila nujnih stroškov (Plavšak, 2000, str. 347-358).

5.5 Pravne posledice stečajnega postopka

Sklicujoč se na 103. člen ZPPSL (1993) nastanejo pravne posledice stečajnega postopka s trenutkom, ko je obešen oklic na oglasno desko sodišča. S tem dnem nastanejo v skladu z določbami tega zakona omejitve dolžnikove pravne in poslovne sposobnosti, pravice in

pooblastila poslovnih organov, organov upravljanja in zastopnikov, pravice upravljanja osebno odgovornega družbenika preidejo na stečajnega upravitelja.

5.5.1 Stečajna masa

Stečajno maso opredeljuje 104. člen ZPPSL (1993) in se oblikuje z dnem začetka stečajnega postopka. V stečajno maso spada celotno premoženje dolžnika tudi iz tujine. V primeru, da se opravi stečaj nad osebno družbo, gre v stečajno maso tudi premoženje osebno odgovornega družbenika, razen stvari in prejemkov, ki so potrebni za osebno rabo družbenika in njegovega gospodinjstva. Podobno velja za podjetnika posameznika, ki jamči z vsem svojim premoženjem brez zgoraj omenjenih osnovnih stroškov. Če osebno odgovorni družbenik ali podjetnik posameznik izkažeta, da bodo upniki v celoti poplačani iz premoženja družbe, njuno osebno premoženje ne gre v stečajno maso.

5.5.2 Prenos pooblastil

Z dnem začetka stečajnega postopka se prenesejo vsa pooblastila za vodenje in zastopanje dolžnika na stečajnega upravitelja, kar pomeni, da prenehajo vse funkcije organov upravljanja dolžnika. Dolžnikovi računi se blokirajo na osnovi obvestila stečajnega upravitelja. Le-ta odpre nov račun, kamor se prenesejo vsa sredstva iz blokiranih dolžnikovih računov in iz katerega se nadaljuje poslovanje. Poslovanje se nadaljuje pod istim imenom, le da je v nazivu pripisana beseda »v stečaju« ter številka na novo odprtega računa.

Začetna dolžnost stečajnega upravitelja pri prevzemu pooblastil je, da naredi inventuro, začetno stečajno bilanco in da poskuša v najkrajšem času izpeljati stečajni postopek. Prenos pooblastil določa 105. člen ZPPSL (1993).

5.5.3 Prenehanje delovnih razmerij

ZPPSL (1993) v 106. členu določa, da z začetkom stečajnega postopka prenehajo vsa delovna razmerja v dolžnikovi družbi. Stečajni upravitelj pri tem obvesti Zavod za zaposlovanje, brezposelni pa imajo možnost do uveljavitve nadomestila. Z začetkom leta 2003, ko je pričel veljati ZDR, se razveljavi pravilo o prenehanju delovnih razmerij po ZPPSL. ZDR (2002) določa v 103. členu, da v stečajnem postopku upravitelj lahko odpove pogodbe o zaposlitvi delavcem, katerih delo je zaradi začetega postopka postalo nepotrebno, vendar mora pri tem upoštevati petnajstdnevni odpovedni rok. ZDR (2002) v 107. členu določa, da imajo razrešeni pravico do odpravnine in do plačila dela za petnajstdnevno obdobje, ker so še vedno v delovnem razmerju.

Stečajni upravitelj lahko za lažjo in hitrejšo izvršitev del sklene s potrebnim številom obstoječih ali novih delavcev delovna razmerja. Zaposleni naj bi v stečajnem postopku pomagali opraviti popis, sestaviti začetno bilanco, zagotoviti ažurno knjigovodstvo, skrbeli za sodne in upravne postopke ... Velikokrat pa so zaposleni potrebni tudi za nadaljevanje in

dokončanje nujnih poslov v zvezi z dejavnostjo stečajnega postopka. Pri tem je pomembno, da takšni posli povečujejo stečajno maso družbe v stečaju.

5.5.4 Nadaljevanje poslovanja oziroma nujnih poslov

Takojšnja ukinitve proizvodnje je lahko v nekaterih primerih škodljiva in zmanjšuje stečajno maso, zato ni vedno najboljša rešitev takojšnja prodaja dolžnikovega premoženja in poplačilo upnikov iz stečajne mase. Pri počasnejši prodaji dolžnikovega premoženja lahko stečajni upravitelj doseže boljšo prodajno ceno premoženja, dokonča donosne posle in lažje proda proizvode. Stečajni upravitelj mora pridobiti soglasje upniškega odbora, oba potem predlagata stečajnemu senatu, katere posle bi bilo potrebno nujno opraviti in tako povečati stečajno maso. Po 133. členu ZPPSL (1993) sme stečajni upravitelj nadaljevati le nujne že začete posle, ki jih opredeli stečajni senat. Pri tem je pomembno, da stečajni upravitelj predloži elaborat o možnostih prodaje stečajnega dolžnika, iz katerega izhaja, da bi se ob prekinitvi zmanjšala vrednost dolžnikovega premoženja in da stečajni upravitelj poroča stečajnemu senatu o poslovanju dolžnika preko bilance stanja, izkaza poslovnega izida in izkaza denarnega toka. Stečajni upravitelj pri poslovanju ne sme sklepati novih pogodb, razen če se nanašajo na prodajo dolžnikovega premoženja.

5.5.5 Terjatve upnikov

Terjatve je potrebno prijaviti v obdobju šestdesetih dni po objavi začetka stečajnega postopka dolžnika v Uradnem listu RS. Namen 112. člena ZPPSL (1993) je postaviti vse terjatve na primerljivo osnovo. Tako se nedospele denarne in nedenarne terjatve upnikov z dnem začetka stečajnega postopka obravnavajo kot dospele. Vse nedenarne terjatve se spremenijo v denarno izražene po cenah na dan začetka stečajnega postopka. Pri tem ima stečajni upravitelj pravico do zavrnitve spremembe nedenarne terjatve v denarno, če je terjatev slabo ocenjena. Terjatve v tuji valuti se spremenijo v terjatve v domači valuti po srednjem tečaju Banke Slovenije. Z dnem začetka stečajnega postopka ne prenehajo teči obresti od terjatev. Upnik poleg glavnice prijavi še obresti od dospelosti terjatve do dneva stečajnega postopka. Obresti tečejo od začetka stečajnega postopka po temeljni obrestni meri, ki je temeljna obrestna mera na denarnem trgu in zagotavlja ohranitev realne vrednosti terjatve.

Zastaranje terjatev upnikov opisuje 115. člen ZPPSL (1993). Zastaranje za terjatve proti dolžniku, ki so bile priznane s strani stečajnega upravitelja in jih imajo upniki do dolžnika v stečaju, z začetkom stečajnega postopka ni možno. Zastaranje terjatev dolžnika ne teče leto dni po uvedbi stečajnega postopka, kasneje pa lahko le-te zastarajo v roku treh let.

5.5.6 Pobot terjatev

V 117. členu ZPPSL (1993) je zapisano, da se terjatve stečajnega upnika lahko pobotajo s terjatvami stečajnega dolžnika. Pri tem moramo upoštevati vzajemnost, istovrstnost, dospelost in iztržljivost terjatev. Upniki, ki pobotajo svoje terjatve, morajo o tem obvestiti stečajnega

upravitelja, če tega ne storijo, prevzamejo odgovornost za nepotrebno nastale stroške. Pobot ni dovoljen za terjatve, ki so bile prenesene na upnika šest mesecev pred začetkom stečajnega postopka, pred tem pa je bil vložen predlog za stečaj ali prisilno poravnavo. Terjatve proti dolžniku, ki so nastale pred dnem začetka stečajnega postopka, ni mogoče pobotati z obratno terjatvijo, ki je nastala po začetku stečajnega postopka. Ostale terjatve, ki ustrezajo pogojem, veljajo za pobotane in se ne prijavijo v stečajno maso.

5.5.7 Obojestransko odplačne pogodbe

Obojestransko odplačane pogodbe se tiste, pri katerih sta pogodbeni stranki hkrati upnik in dolžnik. Kot opisuje 121. člen ZPPSL (1993), je pri tem pomembno, da nobena od pogodbenih strank ni dokončno izpolnila obveznosti iz pogodbe. V tem primeru lahko razveljavimo pogodbo, v nasprotnem primeru pride do pobotanja obeh nasprotnih terjatev, kar ima enak učinek kot prenehanje pogodbe, vseeno pa bi lahko izpolnjevanje pogodbe podaljšalo stečajni postopek.

Stečajni upravitelj se lahko vseeno odloči za dokončno izpolnitev pogodbe, ki se jo vključi v okvir dokončanja nujnih poslov. Ker je položaj dolžnika vprašljiv, lahko druga pogodbeni stranka odkloni izpolnitev pogodbe, vse dokler ji stečajni upravitelj ne ponudi zavarovanja. Molk stečajnega upravitelja pomeni avtomatični odstop od pogodbenega razmerja.

5.5.8 Izpodbijanje pravnih dejanj

Upniki in stečajni upravitelj imajo po 125. členu ZPPSL (1993) pravico izpodbijati pravna dejanja dolžnika, ki jih je storil v zadnjem letu pred začetkom stečajnega postopka. Namen izpodbijanja pravnih dejanj je doseči enakopravno obravnavanje vseh upnikov. Izpodbijno pravno dejanje je lahko neenakomerno poplačilo upnikov oziroma oškodovanje stečajnih upnikov ali dajanje posebnih ugodnosti upnikom. Poleg naštetih objektivnih elementov izpodbijnosti morajo biti podani tudi subjektivni elementi, ki nam povedo, da je oseba, v korist katere je bilo pravno dejanje storjeno, vedela ali bi morala vedeti za dolžnikovo neugodno ekonomsko-finančno stanje.

Izpodbijati ni mogoče pravnih dejanj, ki so se zgodila v tekočem poslovanju z dovoljenjem upravitelja prisilne poravnave, pravnih dejanj, ki jih je storil dolžnik zaradi izvršitve sklenjene prisilne poravnave, pravnih dejanj iz tekočega poslovanja, ki jih je storil dolžnik po sklenjeni prisilni poravnavi, razen če so bili pri tem oškodovani upniki, in izplačil za menice, če je morala druga stranka prejeti izplačilo, da ne bi izgubila pravice do regresa proti drugim meničnim zavezancem.

Tožba za izpodbijanje pravnih dejanj, ki jo z dovoljenjem predsednika stečajnega senata vlaga stečajni upravitelj, se lahko vloži v šestih mesecih od dneva objave začetka stečaja ali do glavnega razdelitvenega naroka, če je razdelitveni narok opravljen pred iztekom v 129. členu ZPPSL (1993) omenjene dobe.

Oseba, v korist katere je bilo izpodbitno dejanje storjeno, mora vrniti v stečajno maso vse premoženjske koristi, ki jih je pri tem pridobila.

5.5.9 Ločitvene in izločitvene pravice

Ločitvena pravica v stečaju omogoča ločitvenim upnikom ločeno poplačilo iz dolžnikovega premoženja v stečajni masi, kar pomeni, da so poplačani pred stečajnimi upniki. Če premoženje ločitvenega upnika, na katerem je imel ločitveno pravico, ne zadostuje poplačilu celotnih terjatev, ima le-ta pravico, da uveljavi neplačani del svoje terjatve kot stečajni upnik.

Izločitvena pravica omogoča izločitvenim upnikom, da izločijo določeno stvar iz stečajne mase. Gre za stvari, ki jih ima dolжник v posesti, ni pa njihov lastnik. Zato je pravni temelj takšne pravice lastninska pravica upnika na stvari (Plavšak, 1997, str. 311-313).

Po 131. členu ZPPSL (1993) upniki prijavijo ločitvene ali izločitvene pravice pisno in morajo pri tem navesti vse podatke. Rok prijave je dva meseca od dneva oklica o uvedbi stečajnega postopka. Ločitvene pravice, pridobljene z izvršbo ali zavarovanjem v zadnjih dveh mesecih pred začetkom stečaja, ne veljajo (Šinkovec, 1999, str. 224-291).

5.6 Prijavljanje terjatev

Upniki morajo svoje terjatve prijaviti v roku 60 dni po objavi stečajnega postopka v Uradnem listu RS. Prijava mora biti oddana v pisni obliki ali na zapisnik pri stečajnem senatu. ZPPSL (1993) v 137. členu določa, da mora terjatev vsebovati pravni temelj, višino zahtevanega zneska, podatke o prijavitelju, številko računa in prednostno pravico, če jo želi upnik uveljavljati na podlagi določenih dokazov. Za prijave, ki so v pravnem postopku, se v prijavi navede sodišče, pod katerim teče postopek. V primeru, da je stečajni postopek nadaljevanje prisilne poravnave, upnikom, ki so prijavili svoje terjatve že v prisilni poravnavi, ni potrebno postopka ponoviti.

Svojo terjatev lahko prijavijo tudi ločitveni in izločitveni upniki, ki v prijavi navedejo del premoženja, na katerega se nanaša njihov zahtevek. Pri tem je pomembno, da upniki v primeru zamude prijave terjatev z ločitvenimi in izločitvenimi pravicami prav tako izgubijo pravico do poplačila le-teh.

Prijavljene terjatve vseh upnikov se preizkusijo na naroku za preizkus terjatev. Tu se imajo vsi upniki možnost izjaviti² o prijavah terjatev ostalih upnikov. Narok za preizkus terjatev skliče stečajni senat, oklic se objavi v Uradnem listu RS. Stečajni upravitelj se na naroku odloči, katero terjatev bo priznal in katero prerekal. Če se terjatev izkaže za prerekano, se mora upnik pritožiti na sodišču v roku 15 dni po vročitvi sklepa. Pri tem je pomembno, da je omenjeni rok

² Upniki lahko priznavajo terjatev ali prerekajo terjatev.

prekluzivne narave, kar pomeni, da zamuda pritožbe povzroči izključitev upnika od delitve stečajne mase. Prijavljena terjatev velja za priznana, če tako odloči stečajni upravitelj in je ne prereka nihče od prisotnih upnikov na naroku za preizkus terjatev. Stečajni senat lahko dovoli, da se stečajni upravitelj opredeli o pravočasno prijavljeni terjatvi šele na poznejšem naroku za preizkus terjatev. Ločitveni upniki imajo pravico prerekati le v primeru, če njihova terjatev ni v celoti pokrita z vrednostjo določenih stvari. Izločitveni upniki pa lahko prerekajo le v primeru, če je bila prerekana njihova terjatev (Prelič, 1999, str. 131-138).

5.7 Prodaja dolžnika

Stečajni senat se na podlagi pozitivnega mnenja stečajnega upravitelja, upniškega odbora in na podlagi ocene premoženja s strani sodnih izvedencev odloči o prodaji dolžnika. Poplačilo upnikov v stečajnem postopku poteka predvsem z denarnimi sredstvi. Prodaja dolžnika in s tem unovčevanje premoženja dolžnika je glavna faza stečajnega postopka. Pogodbo o prodaji dolžnikovega premoženja podpiše stečajni upravitelj kot zastopnik stečajnega dolžnika. Sredstva od prodaje gredo v stečajno maso, iz katere so poplačani upniki. Višina poplačila upnikov je odvisna predvsem od iznajdljivosti in sposobnosti stečajnega upravitelja pri prodaji dolžnikovega premoženja.

Dolžnik se lahko proda kot pravna oseba, vendar samo pod pogojem, da se s tem dosežejo boljši pogoji pri plačilu upnikov. V razvitih državah in pri nas se pojavljajo težnje po prodaji dolžnika v celoti, ker je postopek cenejši in hitrejši. V tem primeru lahko z določeno reorganizacijo novo vodstvo posluje brez rdečih števil.

Praviloma prodaja dolžnika poteka preko prodaje premoženja na javni dražbi ali preko zbiranja ponudb. Na javni dražbi ali preko ponudb se praviloma prodaja večina dolžnikovega premoženja, razen premoženja, nad katerim ima upnik izločitveno pravico. V takšen način prodaje je lahko vključenih neomejeno število oseb, ponudniki se lahko prilagodijo svojim lastnim sposobnostim in nepristransko so lahko vključena premoženja velikih vrednosti. Stečajni upravitelj pri prodaji premoženja poskuša doseči dva cilja, in sicer iztržiti čim višji znesek pri prodaji premoženja oziroma poplačati upnike v čim večjem deležu in to storiti v čim krajšem času. Zaradi zelene hitrosti prodaje se cene lahko hitro znižujejo, vendar pa ne smejo biti nižje od polovice ocenjene vrednosti. Če prodaja ni mogoča niti po polovični ceni, sme stečajni senat dovoliti prodajo tudi po nižji ceni. V primeru, da je za nakup dolžnikovega premoženja zainteresiranih več kupcev, lahko dosežemo s takšnim načinom prodaje tudi obraten efekt, ki se pokaže v višji končni ceni.

Drugi način prodaje premoženja je preko neposredne pogodbe med stečajnim upraviteljem in kupcem. Takšen način je najprimernejši za doseganje cilja hitre prodaje upnikovega premoženja. Ker prodaja ni javnega značaja in ker bi posledično lahko prišlo do zlorab, je postopek primeren le za prodajo dolžnikovih sredstev manjše vrednosti.

O načinu prodaje premoženja po 154. členu ZPPSL (1993) s sklepom odloča stečajni senat. Pri tem hkrati potrdi s strani stečajnega upravitelja predlagano izklicno ceno, če gre za javno dražbo, ali prodajno ceno v primeru zbiranja ponudb. Skupaj določijo tudi rok, v katerem mora kupec poravnati kupnino, znesek in način zagotovitve varščine in pogoje za izročitev oziroma prenos prodane stvari ali pravice.

V primeru, da premoženja na noben način ni mogoče prodati, se ga razdeli upnikom, pri čemer se upošteva višina oziroma delež njihovih terjatev. Če premoženja upniki ne sprejmejo oziroma ga ni možno razdeliti med upnike, postane last državnih organov ali organov lokalne skupnosti (Prelič, 1999, str. 139–148).

5.8 Poplačilo upnikov

Upniki se poplačajo iz stečajne mase, ki predstavlja vse premoženje, zajeto v stečajni postopek. Najprej se poplačajo ločitveni upniki, katerim so priznane ločitvene pravice. Sledijo jim stečajni stroški in z njimi izenačene terjatve, na koncu pa se iz preostanka sorazmerno poplačajo še upniki, katerih terjatve so bile priznane. Kar ostane v stečajni masi, se razdeli med delničarje, družbenike, oziroma imetnikom drugih pravic, skladno z njihovo udeležbo v osnovnem kapitalu dolžnika.

Med izenačene terjatve, ki se poplačajo prednostno tako kot stečajni stroški, spadajo (ZPPSL, 1993, 160. člen):

- plače in nadomestila za zaposlene za zadnje tri mesece pred začetkom stečajnega postopka,
- odškodnine za poškodbe pri delu in poklicne bolezni,
- nadomestila plač za čas neizrabljenega rednega letnega dopusta za tekoče koledarsko leto,
- neizplačane odpravnine zaposlenih,
- terjatve upnikov, ki so nastale v času stečajnega postopka in so bile potrebne za nadaljevanje proizvodnje.

Pred razdelitvijo stečajne mase pripravi stečajni upravitelj osnutek glavne delitve, ki mora vsebovati (ZPPSL, 1993, 163. člen):

- višino razdelitvene mase,
- seznam upnikov in višino priznane terjatve za vsakogar,
- seznam upnikov, za katere se ob delitvi stečajne mase zagotovi rezervacija in višina njihovih terjatev. Pri tem so podani tudi zneski takšnih terjatev,
- odstotek in znesek, v katerem se izplačujejo terjatve oziroma zagotavljajo rezervacije.

Po pripravi osnutka razdelitve sledi narok za obravnavanje osnutka delitve. Oklic za narok mora biti objavljen v Uradnem listu in na oglasni deski sodišča vsaj 30 dni pred narokom. V tem roku lahko upniki podajo ugovore zoper osnutek delitve. V primeru utemeljene pritožbe se spremeni osnutek delitve ter ponovno okliče narok. Če ni pritožb, na podlagi pravnomočnega

sklepa o delitvi, ki ga poda stečajni senat, stečajni upravitelj v roku 15 dni poplača upnike iz določene razdelitve (Volk, 2004, str. 549-552).

5.9 Zaključek stečajnega postopka

Stečajni postopek se zaključi, ko dobi predsednik stečajnega senata poročilo stečajnega upravitelja o svojem delovanju in ko so končana vsa opravila v zvezi s postopkom. Odločba o zaključku stečajnega postopka je objavljena v Uradnem listu RS.

Po zaključku stečaja mora stečajni upravitelj pripraviti stečajnemu senatu zaključno poročilo o svojem poslovanju. V poročilu se predstavi poslovanje družbe v stečaju preko bilanc in preko poročil o unovčevanju stečajne mase. Stečajni senat po prejetju poročila razreši stečajnega upravitelja, če pa ugotovi ob pregledu zaključnega poročila nepravilnosti, proti stečajnemu upravitelju ustrezno ukrepa.

Ob zaključku stečajnega postopka preneha tudi obstoj dolžnika kot pravne osebe, razen v primeru, ko se le-ta proda. Pravnomočni sklep o zaključku stečajnega postopka se vpiše v sodni register, v primeru, da se stečajni dolžnik kot pravna oseba proda, pa se v sodni register vpiše kupec kot ustanovitelj. V obeh primerih je dolžnik kot pravna oseba po zaključku stečajnega postopka oproščen vseh obveznosti, ki so nastale pred začetkom stečajnega postopka (Šinkovec, 1999, str. 364-367).

5.10 Skrajšani stečajni postopek

Stečajni postopek se ne izvede, če je stečajna masa manjša od stroškov stečajnega postopka ali če je neznatne vrednosti. Prav tako je v primeru, če je ocenjena stečajna masa manjša od 10 milijonov tolarjev, kar določa 174. člen ZPPSL (1993). Stečajni senat skrajšani stečajni postopek prične in ga zaključi, vmesne faze izpelje stečajni sodnik. Stečajni postopek se na skrajšani način izvede tudi takrat, ko stečajni senat med postopkom ugotovi, da premoženje ne zadošča niti za stroške stečaja ali da je neznatne vrednosti. Zgodba je lahko tudi obratna, če med skrajšanim postopkom stečajni sodnik ugotovi, da je premoženja dovolj za redni stečajni postopek.

Značilnosti skrajšanega stečajnega postopka (Plavšak, 2000, str. 599-601):

- zapisniki sodišča so skrajšani in vsebujejo le vsebino izjav in predlogov strank in odločbe sodišča,
- vse odločbe razen odločb za začetek in zaključek stečajnega postopka izdaja stečajni sodnik in se ne objavljajo v Uradnem listu RS,
- popis stečajne mase opravi izvršilni organ,
- upniški odbor je sestavljen iz treh članov,
- narok za preizkus terjatev je lahko določen že naslednji dan po poteku roka za prijavo terjatev s strani upnikov. Istočasno se lahko določi tudi razdelitev stečajne mase.

Skrajšanih stečajnih postopkov je bilo v zadnjih treh letih pred Okrožnim sodiščem v Ljubljani več kot 50 odstotkov. V letu 2002 je bilo od 178 zaključenih postopkov kar 98 skrajšanih stečajnih postopkov, v letu 2003 od 159 zaključenih postopkov 58 skrajšanih stečajnih postopkov, v letu 2004 pa od 181 zaključenih postopkov ponovno kar 92 skrajšanih stečajnih postopkov. Skrajšani stečajni postopki po mnenju Okrožnega sodišča v Ljubljani pogostokrat predstavljajo zlorabo ZPPSL za izognitev odškodninske odgovornosti, ki je predpisana v ZFPod. Takšen postopek se v 98 odstotkih izvede po predlogu dolžnika, ko je svoje premoženje v družbi preusmeril že drugam³ (Novak Krajšek, 2005, str. 13).

5.11 Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem

Merila za določanje nagrade stečajnemu upravitelju za njegovo delo so (Šinkovec, 1999, str. 477-481):

- vrednost splošne in posebne razdelitve stečajne mase, dosežene za poplačilo upnikov⁴,
- nadaljevanje proizvodnje in opravljanje drugih tekočih poslov po začetku stečajnega postopka,
- število zaposlenih delavcev ob začetku stečajnega postopka,
- število in višina prijavljenih terjatev,
- težavnost stečajnega postopka glede na vrste in oblike premoženja stečajnega dolžnika in na zahtevnost njegovega unovčevanja,
- uspešnost stečajnega upravitelja pri zmanjšanju stroškov in povečanju stečajne mase ter hitrosti postopka.

Tabela 1: Nagrada stečajnemu upravitelju na osnovi 1. alineje

Postavka	Višina razdelitvene mase za poplačilo upnikov (v SIT)	Nagrada (v SIT)
I	do 11.727.852	do 1.524.620 in najmanj 117.278
II	od 11.727.852 do 58.639.258	1.524.620 + 4%
III	od 58.639.258 do 117.278.515	3.401.076 + 3%
IV	od 117.278.515 do 586.392.576	5.160.254 + 2%
V	od 586.392.576 do 1.172.785.152	14.542.535 + 1 %
VI	nad 1.172.785.152	20.406.461 + 0,5% in največ 24.628.488

Vir: Sklep o uskladitvi zneskov nagrad za delo stečajnih upraviteljev in upraviteljev prisilne poravnave, 2005.

S sklepom o uskladitvi zneskov nagrad za delo stečajnih upraviteljev in upraviteljev prisilne poravnave se letno usklajujejo nagrade z rastjo cen življenjskih potrebščin, ki je uradno ugotovljena v Republiki Sloveniji za preteklo leto. Nagrada se poveča za davek na dodano vrednost, če je stečajni upravitelj davčni zavezanec za ta davek.

³ Več o tem v poglavju Problemi v stečajni zakonodaji.

⁴ Stečajna masa predstavlja glavni delež pri izplačilu nagrade stečajnemu upravitelju in je podrobneje predstavljena v Tabeli 1.

Nagrada se ob upoštevanju 2., 3., 4. in 5. alineje poviša največ za 10 odstotkov v postavki II, največ za 5 odstotkov v postavki III, IV in največ za 2 odstotka v postavki V, VI. Zadnje merilo v 6. alineji pa nagrado vseh postavk poviša za največ 20 odstotkov oziroma zniža za največ 50 odstotkov. Skupna vsota pri izplačilu najvišje nagrade ne sme preseči 24.628.488 tolarjev. Nagrada stečajnemu upravitelju se z dovoljenjem stečajnega senata izplačuje tudi v obliki akontacije.

V primeru, da stečajni upravitelj sam upravlja določene faze stečajnega postopka, kot so pravno zastopanje, računovodske storitve, ceno, prodaja premoženja, je upravičen do višje nagrade, vendar največ za 30 odstotkov. Stečajni upravitelj lahko tudi svoje obveznosti, ki jih določa 80. člen, prenaša na tretje osebe. V tem primeru mu lahko stečajni senat zniža nagrado do 50 odstotkov (Volk, 2004, str. 631-633).

6 PROBLEMI V STEČAJNIH POSTOPKIH

6.1 Kazniva dejanja v stečajnih postopkih

Ker se stečajna zakonodaja zgleduje po nemški stečajni zakonodaji, lahko nanizamo nekaj podatkov iz nemške kriminalne statistike. Leta 2003 je nemška policija obravnavala 13.862, v letu 2004 pa 14.880 insolvenčnih kaznivih dejanj. Nekateri podatki v Nemčiji pojasnjujejo, da ima kar 80 % stečajev kriminalno ozadje, zato tudi zgornje številke o obravnavanih primerih, niso presenetljive. Domnevna premoženjska škoda, povzročena na takšen način, je v letu 2004 znašala 2.87 milijarde evrov (Selinšek, 2006, str. 56-58).

V Sloveniji lahko pogosto beremo o najrazličnejših škandalih, povezanih s stečajnimi postopki. Od 1. januarja 1995, ko je začel veljati Kazenski zakonik (Uradni list RS, št. 63/1994), do konca leta 2005, ko velja Kazenski zakonik – uradno prečiščeno besedilo z vsemi spremembami in dodatki (Uradni list RS, št. 95/2004 – v nadaljevanju KZ), je bilo v Sloveniji začetih več kot 5000 stečajev, vendar se na ravni obsodilne sodbe še ni ugotovilo nobeno ravnanje, ki bi imelo znake kaznivega dejanja. Iz tega lahko sklepamo, da je KZ na tem področju sestavljen iz mrtvih črk na papirju (Varanelli, 2005, str. 24).

Policijska statistika od leta 2003 do 2005 kaže, da je policija v treh letih vložila kazenske ovadbe za 8 kaznivih dejanj lažnega stečaja, za 13 kaznivih dejanj povzročitve stečaja z nevestnim gospodarjenjem in za več kot 50 kaznivih dejanj oškodovanja upnikov (Poročilo o delu policije za leto 2005, 2006, str. 21 in Poročilo o delu policije za leto 2004, 2005, str. 18).

Na teoretični ravni lahko ugotovimo, da so opisi obravnavanih kaznivih dejanj delno neprimerni, zato bi jih bilo potrebno spremeniti. Vendar vseeno sama neprimernost izrazov nima takega pomena, da bi onemogočala uporabo kazenskopravnih norm. To pomeni, da

bistveni vzrok tiči na praktični ravni, saj kaznivih dejanj pristojni organi ne zmorejo prepoznati. Za boljšo in lažjo praktično izvedbo oziroma za pojav prvih obsodilnih sodb na tem področju bi v Sloveniji potrebovali tudi inkriminacijo površnega oziroma malomarnega vodenja poslovnih knjig (Selinšek, 2006, str. 79-80).

6.2 Pomanjkljivosti v ZPPSL

6.2.1 Skrajšani stečajni postopek

V Sloveniji se že več kot polovica stečajev izpelje po hitrem postopku, kar pomeni, da stečajni senat z začetkom stečaja ugotovi, da premoženje, ki bi prišlo v stečajno maso, ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka ali da je neznatne vrednosti.

Stečajni senat mora presoditi, ali obstajajo zakonski razlogi za začetek skrajšanega stečajnega postopka. Preverijo obseg in vrednost stečajne mase s preučevanjem bilanc s pomočjo sodnega izvedenca finančne stroke in izpeljati morajo tudi narok za preizkus terjatev. Ti postopki po nepotrebnem obremenjujejo sodišče in tako daljšajo čas stečajnim postopkom, v katerih upniki pridejo vsaj do delnega poplčila svojih terjatev.

Po ocenah Ljubljanskega okrožnega sodišča skrajšani stečajni postopek ne služi svojemu prvotnemu namenu⁵. Skrajšani stečajni postopek velikokrat predstavlja zlorabo ZPPSL za izognitev odškodninske odgovornosti, predpisane v ZFPPod.

Praksa je v zadnjih treh letih pokazala, da je v 98 odstotkih primerov predlagatelj za skrajšani stečajni postopek dolжник, ki je premoženje družbe pred nekaj več kot letom dni preusmeril že drugam. V takšnem primeru je po 19. in 20. členu ZFPPod (1999) evidentna odškodninska odgovornost poslovodstva ali nadzornega sveta ali celo družbenikov, ki pa je zaradi premajhne stečajne mase in posledično zaradi skrajšanega postopka ni mogoče uveljaviti. V takšnem primeru morajo po 12. in 13. členu ZFPPod (1999) organi v podjetju pravočasno ukrepati, reševati in opozoriti na likvidnostne težave. Če do izboljšanja razmer ne pride v dveh mesecih, morajo predlagati enega izmed postopkov v primeru nelikvidnosti, kar pomeni, da do situacije, ko premoženje družbe ne ustreza niti za osnovne stroške postopka, ne bi smelo priti.

Tožbeni zahtevek za plačilo odškodnine poslovodstva, nadzornikov, lastnikov v stečajno maso lahko uveljavlja stečajni upravitelj ali posamezni upnik. V primeru skrajšanega stečajnega postopka stečajni upravitelj ni določen in ne more uveljavljati te odškodninske odgovornosti. Problem je tudi v financiranju stroškov sodnega postopka, saj družba nima premoženja. Zaradi visokih režijskih stroškov in dolgotrajnosti takšnega tožbenega postopka odškodninske odgovornosti večinoma ne uveljavljajo niti upniki.

⁵ Znižati stroške in čas stečajnega postopka.

Pri skrajšanem postopku ZPPSL sodišču določa takojšen zaključek stečajnega postopka. Z zaključkom pa plačilo odškodnine v stečajno maso tudi ni več možno. Z zaključkom stečajnega postopka prenehajo veljati vse obveznosti stečajnega dolžnika. Tako se poslovodstvo in lastniki s predlogom za stečaj elegantno izognejo odškodninski odgovornosti iz ZFPPod in hkrati povzročijo oškodovanje upnikov, ki ostanejo brez ustreznega pravnega varstva (Novak Krajšek, 2005, str. 13).

Drugače razmišlja Dougan, ki pojasnjuje, da po sedanji ureditvi dolgovi podjetnika po izvedenem stečajnem postopku ne ugasnejo oziroma prenehajo šele z iztekom zastaralnega roka. Celoten sistem obligacijskih in stečajnih predpisov ohranja obveznosti tudi po zaključenem stečajnem postopku. To ureja 1002. člen Obligacijskega zakonika (Uradni list RS, št. 83/2001 – v nadaljevanju OZ), ki določa, da se obveznosti iz podjetja prenesejo na družbenike. Določila o prenehanju denarne obveznosti po zaključenem stečaju tudi ni v ZPPSL (1993), ki v 147. členu ne določa prenehanja obveznosti, temveč le, da se obveznosti poplačajo iz stečajne mase, nastale s prodajo dolžnikovega premoženja (Dougan, 2005, str. 9-10).

6.2.2 Izpodbijanje pravnih dejanj

Upnik in stečajni upravitelj lahko izpodbijajo pravna dejanja stečajnega dolžnika, izvedena v zadnjem letu pred začetkom stečajnega postopka.

Problem se ponovno pojavi, ko v podjetju ni premoženja niti za poplačilo osnovnih stroškov stečajnega postopka. Ponovno se izvede skrajšani postopek, ki ne vključuje izpodbijanja pravnih dejanj s strani stečajnega upravitelja (Novak Krajšek, 2005, str. 13-14).

Z začetkom prisilne poravnave začne teči obdobje enega leta, v katerem je možno izpodbijati pravna dejanja dolžnika. V praksi so pogosti primeri, ko dolžnik, ki je na nezakonit način odtujil premoženje, kasneje sam vloži predlog za postopek prisilne poravnave in na ta način pridobiva na času. V predlogu je velikokrat nepopoln načrt finančne reorganizacije, s katerim si pridobi rok za njegovo popravo in posledično potreben čas. V prisilni poravnavi ostanejo pristojnosti poslovodstva dolžnika neomejene, sodišče pa ima možnost vsebinske kontrole načrta finančne organizacije le pri konkretnem in obrazloženem ugovoru upniškega odbora, posameznega upnika in upravitelja prisilne poravnave. Upravitelj prisilne poravnave ima sicer po 18. členu ZPPSL (1993) možnost vpogleda v poslovanje dolžnika, vendar ponavadi ni uspešen, ker mu poslovodstvo vse sporne posle prikriva. Po preteku roka za poplačilo upnikov dolžnik nima potrebnega denarja, ima pa potreben čas, na podlagi katerega je onemogočena vrnitev nezakonito odtujenega premoženja v stečajno maso za poplačilo upnikov (Novak Krajšek, 2005, str. 14-15).

Upniki se lahko sicer lotijo tožbe na izpodbijanje pravnih dejanj dolžnika po OZ, vendar dolžnik običajno predlaga začetek stečajnega postopka. Z začetkom stečajnega postopka bodo upniki lahko svoje terjatve do dolžnika uveljavljali le še po pravilih stečajnega postopka, kar pomeni, da bodo morali svojo vloženo tožbo po 255. členu OZ preoblikovati tako, da bo

naravnana v korist vseh upnikov stečajne mase. Stečajna masa običajno zadošča za začetek skrajšanega stečajnega postopka (Novak Krajšek, 2006, str. 1082-1083).

Upniki lahko plačajo predujem za stroške postopka z namenom izpodbijanja pravnih dejanj stečajnega dolžnika. Postopek je praviloma dolgotrajen, uspešnosti pa ne zagotavlja že pravnomočna obsodba, ampak njena izvršba. Ker upniki v primeru premajhne stečajne mase že tako trpijo izgubo določenega dela terjatev, niso pripravljeni vlagati še dodatna sredstva za financiranje stečajnega postopka (Novak Krajšek, 2006, str. 1093-1094).

6.2.3 Izročitev dokumentacije

ZPPSL (1993) v 96. členu določa, da morajo lastniki podjetij oziroma poslovodstvo dati predsedniku stečajnega senata vse potrebne podatke, obvestila in listine, ki se nanašajo na poslovanje podjetja. Pogostokrat se v praksi lastniki podjetij na zahtevo predsednika stečajnega senata ne odzovejo, včasih celo poskrbijo, da obremenilna dokumentacija izgine. Pri tem se izključujejo na izgubo, poplavo, požar, seveda brez izkazane resničnosti takih dogodkov.

Pomanjkljiva dokumentacija je resna ovira pri upravljanju podjetja v stečaju, saj je tako težje ugotoviti obseg stečajne mase, utemeljiti prijavljene terjatve, izpodbijati pravna dejanja stečajnega dolžnika, ugotavljati odškodninsko odgovornost vpletenih oseb. Ravno temu je takšna izguba dokumentacije namenjena. Pri tem tudi kaj dosti ne pomaga določba v 96. členu ZPPSL (1993), ki določa dolžnost izročitve podatkov in omogoča izrek denarne kazni in v skrajnem primeru tudi zapora za največ mesec dni (Novak Krajšek, 2006 str. 1090-1091).

6.2.4 Dokazno breme in verižne kompenzacije

Pri izpodbijanju pravnih dejanj po 125. členu ZPPSL (1993) se domneva, da je upnik vedel ali bi moral vedeti za dolžnikovo slabo finančno stanje. Predvsem je tu pomembna točka, da je upnik prejel izpolnitev svoje terjatve, ki še ni dospela, ali je prejel izpolnitev v obliki ali na način, ki ni običajen. Člen v prvem odstavku določa, da so upniki in stečajni upravitelj pristojni dokazati obstoj teh pogojev. Zadnji četrti odstavek tega člena pa obrne dokazno breme na upnika. Tako mora stečajni upnik dokazovati, da ni vedel za dolžnikovo slabo finančno stanje.

OZ predpisuje običajen način plačila⁶ ob dobavi blaga⁷. Vsi ostali načini plačila niso običajni, razen če je to izrecno navedeno v prodajni pogodbi. Tako zelo pogosto poplačilo terjatev na način verižne kompenzacije ni običajen način izpolnitve obveznosti.

Dokazno breme na upnikih in neobičajne verižne kompenzacije povečujejo število izpodbojnih tožb in tako povečujejo stroške stečajnega postopka in podaljšujejo trajanje stečajnega postopka (Zapisnik 32. redne seje Državnega sveta Republike Slovenije, 2005).

⁶ V denarju.

⁷ Od 8 do 15 dni.

6.2.5 Narok za preizkus terjatev

Stečajni upravitelj po 142. in 143. členu ZPPSL (1993) priznava ali prereka terjatve upnikov na naroku za preizkus terjatev na podlagi dokazil, razpoložljive dokumentacije, ki jo je podedoval po začetku stečajnega postopka. Terjatve, ki jih je upravitelj na naroku priznal in jih niso upniki prerekali, veljajo za ugotovljene in se upoštevajo pri razdelitvi stečajne mase. V primeru, da stečajni upravitelj na podlagi dodatnih informacij ugotovi, da terjatev ne bi smela biti priznana, vrnitev v prejšnje stanje in ponovni pregled takšne terjatve po 11. členu ZPPSL (1993) nista dovoljeni pravni sredstvi. Pogostokrat se zgodi, da so bili določeni podatki stečajnemu upravitelju prikriti in da je zaradi popačenih podatkov prišlo do napačne odločitve (Novak Krajšek, 2006, str. 1092).

6.2.6 Določanje prodajnih cen dolžnikovega premoženja

Premoženje se po 151. členu ZPPSL (1993) oceni na podlagi ocenjenih vrednosti stvari in pravic s strani sodnih izvedencev. Prodaja se lahko do polovice ocenjene vrednosti, razen v primeru, če se upniški odbor in stečajni senat odločita, da se lahko premoženje prodaja tudi pod polovico ocenjene vrednosti. V vsaki naslednji fazi prodaje se cena premoženja zniža od 20 do 30 odstotkov, kar lahko pripelje do prodaje premoženja občutno pod polovico. Razširjena je tudi praksa, da se zainteresirani kupci med seboj dogovorijo in pristopijo na javno dražbo šele v trenutku, ko je cena premoženja že zelo podcenjena (Novak Krajšek, 2006 str. 1089-1090).

6.2.7 Stroški postopka in nagrada stečajnemu upravitelju

Vsak predlagatelj stečajnega postopka mora po 93. členu ZPPSL (1993) plačati predujem, ki ga določi stečajni senat za kritje stroškov do začetka postopka. Do začetka stečajnega postopka ne nastanejo nobeni stroški, razen če je potrebno ugotavljati obstoj stečajnega razloga z izvedencem ekonomske stroke.

Drugostopenjska sodišča si razlagajo kot začetne stroške postopka le strošek objave začetka stečajnega postopka v uradnem listu. Poleg objave bi morali za začetne stroške šteti tudi:

- stroške izdelave zaključne bilance, potrebne za sestavo otvoritvene stečajne bilance, pogostokrat tudi stroške izdelave vseh bilanc za nekaj let,
- stroške cenitve premoženja, na podlagi katere se oblikujejo prodajne cene pri unovčevanju premoženja iz stečajne mase,
- stroške sodne izterjave terjatev stečajnega dolžnika.

Zaradi visokih stroškov si pogostokrat stečajni upravitelj, kljub večmesečnemu delu, ne more izplačati akontacije nagrade, ki mu pripada po Pravilniku o nagrajevanju stečajnih upraviteljev, upraviteljev prisilne poravnave in likvidacijskih upraviteljev. Še več. Obstajajo primeri, kadar ni bilo likvidnih sredstev v stečajni masi, da so stroške začetka stečaja financirali stečajni

upravitelji iz lastnih sredstev. Drugega vira razen stečajne mase in predujma za začetek postopka ZPPSL ne pozna (Novak Krajšek, 2006, str. 1088).

6.2.8 Odškodninska odgovornost stečajnega upravitelja

V praksi se pojavljajo nepravilnosti poslovanja stečajnih upraviteljev v zvezi z razpolaganjem z denarnimi sredstvi od kupnin za prodano dolžnikovo premoženje. Vzrok je v nedopustni podjetnosti stečajnih upraviteljev in v pomanjkanju poznavanja materialnih predpisov kljub pogojem⁸, ki so potrebni za imenovanje stečajnega upravitelja.

Z 80. členom ZPPSL (1993) je določeno, da stečajni upravitelj odgovarja vsakemu udeležencu v stečajnem postopku za škodo, ki mu jo povzroči namenoma ali iz hude malomarnosti. Pri tem je omejena stopnja njegove krivde, malomarnosti, saj odgovarja le za namerno povzročeno škodo in za škodo povzročeno iz hude malomarnosti. To pomeni, da ne odgovarja za škodo, povzročeno iz navadne malomarnosti, ki je definirana kot opustitev skrbnosti pri izvajanju predpisanih dolžnosti. S takšnim ravnanjem, ki po nekaterih trditvah vključuje tudi npr. nedopustno posojanje denarja, lahko zelo oškoduje upnike. Namerna povzročitev škode je v stečajnem postopku s strani stečajnega upravitelja malo verjetna in jo je tudi težko dokazati (Šlamberger, 2004, str. 7-8).

Stečajni upravitelji svoje delo opravljajo priložnostno, kar povzroča manjšo integracijo stečajnih upraviteljev v sam postopek. Za odgovornost, ki jo prevzemajo v primeru povzročene namerne škode ali hude malomarnosti, niso dodatno zavarovani. Za odgovornost jamčijo s celotnim svojim premoženjem, ki je praviloma manjše, kot je povzročena škoda.

Ravno zaradi omenjenih dejstev bi lahko stečajni upravitelji svoje delo opravljati poklicno. Zavarovati bi bilo potrebno odgovornost stečajnih upraviteljev, ker v primeru povzročene škode namenoma ali iz hude malomarnosti jamči s celotnim svojim premoženjem, ki je običajno manjše kot povzročena škoda (Pušnik, 1997, str. 80-81).

6.3 Pomanjkljivosti v ZPP

6.3.1 Prednostno obravnavanje

ZPP v 63. členu določa, da pristojno sodišče obravnava prednostno vse sodne spore, ki so nastali po začetku stečajnega postopka. Pogostokrat pa pride do situacije, ko so prerekanе terjatve bile predmet pravnega postopka že pred začetkom stečajnega postopka in prav nedokončan pravdni postopek razlog za njihovo prerekanje v stečaju. Takšen postopek se ne obravnava prednostno in ne obvezno na pristojnem sodišču, vseeno pa njegovo dokončanje oziroma trajanje vpliva na dolžino stečajnega postopka (Novak Krajšek, 2005, str. 15).

⁸ Izobrazba VII. stopnje, opravljen preizkus znanja in tri leta delovnih izkušenj.

6.3.2 Sodni zaostanki

Poleg predolgega trajanja stečajnega postopka splošen problem predstavljajo tudi sodni zaostanki. Od uveljavitve novega ZPP na področju gospodarskih sporov drugostopenjsko sodišče še ni izvedlo obravnave na drugi stopnji oziroma se ni pri nobeni pritožbi na rzsodbo prvostopenjskega sodišča vsebinsko odločilo, ampak je v vseh primerih po 347. členu ZPP sodbe prve stopnje razveljavilo in vrnilo v ponovljeni postopek prvostopenjskemu sodišču. V zadnjih treh letih je Višje sodišče v Ljubljani razveljavilo 390 odločb gospodarskega oddelka, torej se je za 390 zadev povečal sodni zaostanek (Novak Krajšek, 2005, str. 15).

6.3.3 Razpršenost stečajnih postopkov

Omeniti je potrebno tudi slabost v razpršenosti stečajnih postopkov po vseh okrožnih sodiščih. Potrebno je večje število za to namenjenih sodnikov, ki bi bili boljše usposobljeni za odločanje. Zaradi razpršenosti so tudi pritiski lokalnega okolja na odločanje sodnikov pogostejši (Pušnik, 1997, str. 81).

7 STEČAJNO PRAVO EVROPSKE UNIJE

Osrednji akt predstavlja Uredba Sveta (ES) št. 1346/2000, z dne 29. maja 2000, o postopkih v primeru insolventnosti. Akt rešuje vprašanja, ki nastanejo v primeru vključevanja čezmejnih upnikov v stečajni postopek, kot so (Jan, 2004, str. 27-28):

- kdo lahko predlaga in kdo vodi stečajni postopek,
- katero stečajno pravo se za postopek uporabi,
- ali je odločba o izplačilu iz stečajne mase priznana po celi Evropski uniji.

Najboljša rešitev pri reševanju mednarodnih stečajnih sporov bi bila v poenotenju stečajne zakonodaje vseh držav članic. Uredba na splošno ureja pravila uporabe različnih zakonodaj in s tem omogoča relativno nemoteno delovanje skupnega evropskega trga, osnovanega na svobodi, varnosti in pravici.

Glavni namen uredbe je povečanje predvidljivosti postopka, vodenja in končnega izida, s tem pa posledično nastane tudi boljša pravna varnost na področju postopkov znotraj Unije. Osrednji problem mednarodnega stečajnega prava je priznavanje tujih stečajnih ukrepov v posameznih državah, oziroma vprašanje, ali ima stečajni postopek univerzalne ali teritorialne učinke (Tratnik, 2002, str. 1862).

7.1 Zgodovina

Uredba je pričela veljati 31. maja 2002 in je bila zaključek skoraj štiridesetletnega prizadevanja za ureditev evropske stečajne zakonodaje. Uvajanje enotnega trga je povzročilo, da so se podjetja začela širiti tudi iz matične države. Zaradi neurejenih zakonodajnih razmer na tem področju so se v podjetjih pojavila visoka tveganja, ki so zavirala razvoj in delovanje enotnega trga.

Uredba je nastala na podlagi konvencije, ki naj bi urejala insolventnost podjetij, vendar zaradi Velike Britanije ni bila podpisana. Nemčija in Finska sta pripravili novo iniciativo, ki je z določenimi popravki postala Uredba št. 1346/2000 (Oberhammer, Domej, 2003, str. 5-7).

7.2 Univerzalni in teritorialni učinki

Temeljno načelo uredbe je načelo univerzalnosti stečajnih postopkov. Pri tem načelu se vodi postopek za vse dolžnikovo premoženje po pravilih države, v kateri se premoženje nahaja, ne glede na to, ali se premoženje nahaja tudi izven meja. Vendar v uredbi, z namenom enakega varstva vseh upnikov, obstaja določena izjema od načela univerzalnosti postopkov. Tuji upniki običajno težje komunicirajo s tujim sodiščem, ker ne razumejo jezika, so bolj oddaljeni od kraja in tudi ne poznajo stečajnega prava v drugi državi.

Upoštevač omenjene slabosti načela univerzalnosti, lahko poleg stečajnega postopka, ki ima univerzalne učinke, uvedemo tudi postopek s teritorialnimi učinki. Teritorialni učinek stečajnega postopka pomeni, da se postopek nanaša le na premoženje dolžnika, ki se nahaja v državi, kjer se vodi postopek. Teritorialni učinek uredbe se uporabi, ko se dolžnikovo premoženje zaradi kompleksnosti težko upravlja kot celota in kjer so razlike v pravnem sistemu med državo, ki vodi glavni postopek, in drugo državo prevelike (Jan, 2004, str. 32-33).

7.3 Zgradba

Uredba je sestavljena iz uvoda ali recitala, ki vsebuje 33 točk. Točke niso zavezujoče narave, so pa koristne pri interpretaciji vsebine uredbe in razlogov za sprejem uredbe, ki je razdeljena na pet poglavij:

- splošne določbe (vsebujejo pravila glede uporabe uredbe, pravila o mednarodni pristojnosti za uvedbo postopka in pravila glede prava, ki se uporabi),
- priznavanje postopkov v primeru insolventnosti (priznanja stečajnih postopkov, ki so bili uvedeni, ureditev pristojnosti in priznanja stečajnega upravitelja),
- stranski postopki v primeru insolventnosti (vsebuje ureditev stranskih postopkov in njihovo koordinacijo z glavnim postopkom),
- obveščanje upnikov in prijava njihovih terjatev (postavlja pravila glede prijave terjatev in vsebuje določbe o obveščanju upnikov),
- prehodne in končne določbe (določbe o razmerju med uredbo in konvencijami, ki so jih države sklenile med seboj na področju stečajnega prava).

Na koncu uredbe imamo še Prilogo A, Prilogo B in Prilogo C. Priloge naštevajo postopke in upravitelje posameznih držav članic, ki so povezani s to uredbo. Uredbe ni mogoče uporabiti za postopek, ki se izvaja po zakonodaji države članice in ni zabeležen v prilogah uredbe. Svet, ki je pristojen za spremembo prilog, ni prilagodil uredbe, da bi vsebovala tudi postopke in upravitelje iz novih držav članic Evropske unije. Uredba vseeno velja tudi za novo pridružene članice preko določbe v Aktu o pogojih pristopa (Tratnik 2002, str. 1866).

7.4 Vsebina

Po vsebinski plati je uredba dolgo iskani kompromis med načelom univerzalnosti in načelom teritorialnosti. Temeljno načelo je kljub precejšnjim izjemam v uredbi postalo načelo univerzalnosti stečajnih postopkov, vendar pa uredba priznava tudi stranske stečajne postopke, kar pomeni tudi priznavanje teritorialnega načela. Tako uredba razlikuje med glavnim stečajnim postopkom, ki se uvede v državi, kjer ima dolžnik »središče svojih pglavitnih interesov«, in stranskim stečajnim postopkom, ki se lahko uvede v državah, kjer ima dolžnik svoje podružnice. Stranske postopke je praviloma mogoče začeti po glavnem stečajnem postopku, obstajata pa tudi izjemi.

Opredelitev središča pglavitnih dolžnikovih interesov je pomembna iz dveh razlogov. Uredba se uporablja le tedaj, ko ima dolžnik središče svojih pglavitnih interesov v eni od držav članic EU, v nasprotnem primeru se postopek pelje po pravu lokalne države. Poleg tega je središče pglavitnih interesov dolžnika edino merilo za določanje pristojnosti za uvedbo glavnega stečajnega postopka, ki ima učinke v vseh članicah EU (Tratnik, 2002, str. 1864-1865).

7.4.1 Glavni stečajni postopek

Za doseganje usklajenosti v stečajnih postopkih je najboljši način, da se pristojnost dodeli le enem sodišču, ki vodi glavni stečajni postopek. Kriterij za dodelitev primarne pristojnosti sodišču je ozemlje, kjer je središče pglavitnih interesov oziroma kjer se v največji meri opravljajo dolžnikovi posli. V primeru dileme lahko določimo pristojnost sodišču v kraju, kjer je družba registrirana. Pristojnost je na ta način lažje doseči, kar je zelo pomembno za pravočasno zavarovanje dolžnikove lastnine.

Postopek vodi glavni stečajni upravitelj, ki je hierarhično najvišji med upravitelji in ima nekaj dodatnih pooblastil (Oberhammer, Domej, 2003, str. 9-10):

- vložitev zahteve za začetek stranskega stečajnega postopka v drugi državi članici,
- sodelovanje z upravitelji v stranskih postopkih,
- vložitev zahteve za prekinitev stranskega stečajnega postopka.

7.4.2 Stranski stečajni postopek

Stranski postopek poteka sočasno z glavnim, je teritorialno omejen in vključuje le premoženje države članice, v kateri poteka. Začne se lahko v državi članici, v kateri je dolžnik preko svoje poslovalnice opravljal le manjši del svojih poslov. Področje delovanja poslovalnice je definirano kot področje, na katerem dolžnik izvaja stalno gospodarsko dejavnost⁹. Pri tem je pomembno ločiti povezane družbe z ločeno pravno osebnostjo, ki ne ustrezajo navedenim kriterijem poslovalnice.

Stranski postopek se izpelje na dva načina:

- ko je glavni postopek že začet (vzporedni stranski postopek),
- ko je začet stranski postopek pred glavnim (samostojni stranski ali teritorialni postopek).

V primeru, ko je glavni postopek že začet, se mora stranski postopek obvezno zaključiti z likvidacijo, kar pomeni, da mora priti do unovčenja dolžnikovega premoženja in prenehanja poslovanja podjetja. Vse osebe, ki imajo pravico po nacionalni zakonodaji predlagati stečaj, imajo tudi pravico predlagati stranski postopek. Takšen postopek naj bi zagotovil, zaradi boljšega poznavanja lastnega trga in zakonodaje, učinkovitejše upravljanje z dolžnikovim premoženjem.

Začet stranski postopek pred glavnim je bolj redek in je možen v dveh določenih situacijah (Oberhammer, Domej, 2003, str. 10-11):

- Prvi način je, ko nacionalni zakoni države članice, kjer bi se moral začeti glavni stečajni postopek, ne dopuščajo začetka postopka zoper dolžnika. Uredba za takšne države ne navaja pristojnih predlagateljev za začetek takšnega postopka, zato ga predlagajo po nacionalni zakonodaji,
- V drugi situaciji ima predlagatelj stalno, občasno prebivališče ali registrirani sedež v državi članici, kjer je poslovalnica. Zahtevki za izplačilo terjatev izhajajo iz te poslovalnice, ki pa ni nujno vezan na likvidacijo ali stečajni postopek, ampak se lahko s prisilno poravnavo poslovalnice nadaljuje poslovanje. Postopek upravitelju omogoča več možnosti za reševanje dolžnikovega položaja.

7.4.3 Razmerje med glavnim in stranskim postopkom

S pričetkom stranskega stečajnega postopka po glavnem postopku pride do prekrivanja postopkov, pri tem je pomembna hierarhija in koordinacija potez. Kombinacija glavnega in stranskega stečajnega postopka naj vodita v učinkovitejše vodenje in unovčevanje premoženja. Ker uredba temelji na enotnosti, univerzalni pravičnosti, je hierarhija v korist glavnega stečajnega postopka smiselna in logična.

⁹ Prisoten človeški kapital in lastniški kapital.

Uredba določa dolžnost sodelovanja in komunikacije med posameznimi upravitelji. V njej je določeno sodelovanje in obveščanje med glavnim in stranskim upraviteljem in tudi dolžnost obveščanja med stranskimi upravitelji. Predvsem so pomembna preverjanja prijavljenih terjatev in informacije o ukrepih, usmerjenih v zaključek stečajnega postopka. Glavni upravitelj ima možnost vplivanja na potek stranskih postopkov s svojimi predlogi. V praksi stranski upravitelj pripravi predlog za določen proces, ki ga lahko glavni upravitelj zaradi slabe vsebine zavrne.

Če je stranski postopek začel pred glavnim, je zato samostojen teritorialni postopek in ima tudi možnost reševanja podjetja. Glavni stečajni upravitelj v tej situaciji želi prodati dolžnikovo premoženje v celoti, vendar si stranski upravitelj prizadeva rešiti podjetje na drugačen način. V takšnem primeru lahko glavni upravitelj zaprosi pristojno sodišče za stranski postopek, da postopek spremeni v likvidacijskega.

Tretji primer pojasnjuje določitev insolventnosti podjetja. Odločitev za začetek postopka, ki jo sprejmejo pristojni organi v glavnem postopku, zavezuje tudi sodišče, pristojno za stranski postopek, ne glede na stanje, mnenje ali zakonodajo na nacionalni ravni. Tudi zaključek stranskega postopka lahko postane dokončen, le če niso prizadeti finančni interesi upnikov v glavnem stečajnem postopku.

Zgodi se, da je kateri izmed upnikov poplačan zunaj države, ki vodi stečajni postopek, potem ko je glavni postopek že bil začel. Do izpolnitve obveznosti lahko pride po volji dolžnika ali pa upnik doseže plačilo z izvršbo. Takšna poteza nasprotuje omejitvi pravne in poslovne sposobnosti dolžnika ter načelu hkratnega in sorazmernega poplačila upnikov. Uredba zato z določbo takemu upniku nalaga obveznost vrniti glavnemu stečajnemu upravitelju vrednost, ki jo je prejel pred razdelitvijo stečajne mase. Dolg je lahko upniku poravnana tudi v okviru stranskega stečajnega postopka. V tem primeru se zneska ne vrača, vendar pa bo upnik z nadaljnjo razdelitvijo prejel plačilo šele takrat, ko bodo ostali upniki poplačani do enake višine.

Glavni upravitelj lahko zaprosi pri sodišču, pristojnem za stranski postopek, za odlog oziroma za začasno prekinitev postopka za dobo treh mesecev, po potrebi pa se doba lahko tudi podaljša. Takšna poteza je koristna, ko želi stranski upravitelj prodati določen del premoženja, glavni upravitelj pa oceni in dokaže, da je prodaja bolj smiselna v celoti. Stranski postopek se najpogosteje zaključi z likvidacijo, pri odlogu pa ima glavni upravitelj možnost izbire tudi med ukrepi, ki poskušajo rešiti podjetje kot celoto. Pri takšnih pooblastilih bi lahko prišlo tudi do manipulacije s strani glavnega upravitelja, vendar lahko stransko sodišče od glavnega upravitelja poleg prošnje za odlog zahteva tudi določene ukrepe za zavarovanje interesov upnikov v stranskem postopku. Stransko sodišče lahko zavrne prošnjo za odlog oziroma začasno prekinitev le v primeru, ko je zavrnitev v interesu upnikov v glavnem postopku.

Stranski upravitelj mora ob zaključku stranskega postopka vse ostalo premoženje prenesti v glavni postopek. Pri ločeni stranski obravnavi ima glavni upravitelj možnost sodelovati v

postopku pod enakimi pogoji kot upnik, ki je prijavil terjatve v stranskem postopku (Tratnik, 2002, str. 1868-1870).

7.5 Izjeme v Uredbi št. 1346/2000

Uredba št 1346/2000 (2000) v 4. členu določa, da se uporabi pravo države članice, v kateri je bil začet glavni postopek, vendar se tudi za vsak začetni stranski postopek uporabi pravo, veljavno v kraju stranskega postopka. Uredba določa tudi izjeme, ki se obravnavajo po pravu države, v kateri se nahaja premoženje ali kjer je bila storitev opravljena. Pod izjeme so vključene pravice na nepremičninah, stvarne pravice, vpisane v javne knjige, pravica do pobota, plačilni sistemi in finančni trgi, pridržek lastninske pravice, pogodbe o zaposlitvi, zavarovanja, pravice, vpisane v register (letala, ladje) ...

Pri zavarovanju posojil 5. člen Uredba št 1346/2000 (2000) navaja, da pri začetku stečajnega postopka uredba ne sme vplivati na stvarne pravice upnikov in tretjih oseb glede dolžnikovih opredmetenih in neopredmetenih sredstev, premičnin in nepremičnin. To velja zlasti za naslednje pravice do premoženja, ki so last dolžnika in se nahajajo v drugi državi članici v času začetka postopka (Jan, 2004, str. 35-37):

- pravica do prodaje premoženja ter do poplačila iz izkupička od tega premoženja, zlasti na podlagi zastavne pravice ali hipoteke,
- pravica do poplačila terjatve, zlasti na podlagi zastavne pravice na terjatvi,
- pravico zahtevati izročitev ali vračilo premoženja, za premoženje, ki je v posesti ali uporabi proti volji upravičenca,
- pravica do koriščenja premoženja.

Uredba ne vpliva na pravico upnikov, da zahtevajo pobot njihovih terjatev s terjatvami dolžnika, kadar je to opredeljeno v lokalnem pravu, ki se uporablja za insolventnega dolžnika.

Mednarodni finančni trgi in mednarodni plačilni sistemi delujejo v smeri poenotenja, zato uredba ne poseže v občutljivo ravnovesje in ohranja pričakovanja vpletenih, ki uporabljajo pri transakcijah pravila držav, v katerih se finančni posli izvajajo. Tudi pravila za izpodbijanje prijavljenih terjatev so zaradi občutljivosti vezana na pravila posameznih držav.

Zaposleni imajo status šibkejše stranke v razmerju z delodajalcem, zato je potrebno zaposlene še posebno varovati. Zaposlenim ostane status šibkejše stranke tudi v okviru stečajnega postopka. Uredba zato določa, da v primeru insolventnosti pogodbe o zaposlitvi in delovna razmerja ureja izključno pravo države članice, ki se uporablja za pogodbe o zaposlitvi.

Pravico do pridobitve ali uporabe nepremičnin iz postopka insolventnosti ureja izključno pravo države članice, v kateri se nepremičnina nahaja. Enako velja tudi za vse premičnine, ki so vpisane v javni register. Država vodi register ladij in zrakoplovov, ki se obravnavajo po pravu države članice, v kateri se register nahaja.

Pravice intelektualne lastnine se vodijo na ravni celotne EU preko enega samega urada, zato je tudi smiselno, da se pravica intelektualne lastnine obravnava v glavnem postopku. V primeru obravnavanja pravice tudi v stranskih postopkih bi lahko prišlo do večkratne prodaje iste intelektualne pravice.

V primeru, da se uvede stečajni postopek proti prodajalcu, ki je predmet pridržka že dobavil kupcu, uvedba postopka ni razlog za odpoved ali razdor pogodbe. Postopek ne more biti ovira za pridobitev lastninskih pravic, če se predmet pridržka v trenutku uvedbe nahaja v državi, kjer je bil uveden glavni postopek, ali v drugih državah (Tratnik, 2002, str. 1871-1872).

7.6 Priznavanje postopkov v primeru insolventnosti

Glavno načelo uredbe je takojšnje in splošno priznanje stečajnega postopka, ki se je začel v katerikoli članici EU. Sprejeta odločba o začetku stečajnega postopka bo avtomatično priznana po celi EU. Glede priznavanja odločb uredba loči med:

- odločbami glede začetka stečajnega postopka,
- drugimi odločbami.

Začetek stečajnega postopka in posledice tega se razširijo iz države članice, ki je postopek začela, tudi na ozemlje ostalih držav, povezanih s stečajnim postopkom. Načelo avtomatičnega priznanja se nanaša tudi na stranski postopek, ki se prizna tudi v ostalih državah, čeprav je postopek teritorialno omejen. Tudi upnikova pravica za odložitev plačila ali odpust dolga ima enak učinek na sredstva v drugi državi članici le takrat, ko so tuji upniki v to privolili. Zavrnitev avtomatičnega priznavanja je možna le na podlagi 26. člena Uredbe št 1346/2000 (2000), ki utemeljuje zavrnitev na primeru, ko bi bilo priznanje v nasprotju z javnim redom države, zlasti z njenimi temeljnimi načeli in ustavnimi pravicami in svoboščinami posameznikov.

V okviru avtomatičnega priznanja je potrebno obravnavati tudi upravitelja v glavnem postopku. Za njegovo imenovanje ni potrebna potrditev sodišča, pristojnega za področje, kjer namerava upravitelj izvajati svoje naloge, ampak potrebuje samo overjeno kopijo o njegovem imenovanju. Deluje tudi v drugih državah članicah do trenutka, ko se začne v tuji državi stranski stečajni postopek. Glavni stečajni upravitelj se mora pri poslovanju v tujini ravnati po lokalnem pravu.

Z drugimi določbami se ukvarja 25. člen Uredbe št 1346/2000 (2000). V okviru teh odločb ločimo tri kategorije (Tratnik, 2002, str. 1872-1874):

- odločbe glede vodenja in končanja postopka, katere je izdalo sodišče, ki je začelo postopek v skladu z uredbo,
- odločbe, ki neposredno izhajajo iz postopka ali so z njim tesno povezane,
- odločbe, ki ne izpolnjujejo slednjih meril.

8 PROBLEMI PRI IZVAJANJU UREDBE EU ŠT. 1346/2000 V RS

8.1 Pristojnost sodišča

Slovenska sodišča bodo imela težave, ko se bo v Sloveniji nahajalo središče poglavitnih dolžnikovih interesov, ne pa tudi sedež dolžnika. Po slovenskem pravnem redu se na podlagi 184. člena ZPPSL (1993) mednarodna pristojnost in tudi na podlagi 11. člena ZPPSL (1993) krajevna pristojnost sodišč za vodenje stečajnih postopkov določa izključno na podlagi sedeža dolžnika. Če bo v skladu z uredbo za vodenje glavnega postopka pristojno sodišče v Sloveniji, potem bo nastopila težava, katero slovensko sodišče je pristojno za vodenje tega postopka (Jan, 2004, str. 33).

8.2 Stranski postopek

Pri nas se stečajni postopek izvede zoper pravno osebo oziroma fizično osebo, ki ima status samostojnega podjetnika. Končna posledica je prestrukturiranje in prenehanje celotnega dolžnikovega podjetja, predmet postopka pa je po 6. členu ZPPSL (1993) celotno premoženje dolžnika. Zato po ZPPSL ni mogoče začeti stečajnega stranskega postopka, ki bi bil namenjen izključno likvidaciji oziroma reorganizaciji dela dolžnikovega premoženja, ki se nahaja na ozemlju RS. Temu so prilagojena tudi ostala pravila v ZPPSL, kot so prenehanje vseh pooblastil poslovnega organa po 105. členu ZPPSL (1993), prodaja dolžnika kot pravne osebe po 146. členu ZPPSL (1993), izbris iz sodnega registra po 171. členu ZPPSL (1993) (Jan, 2004, str. 34-35).

8.3 Povezane družbe

V Uredbi št 1346/2000 in v ZPPSL ni mogoče izvesti enotnega stečajnega postopka zoper več povezanih družb, ampak je potrebno vsako od teh družb obravnavati kot ločeno pravno osebo. Uredba za te primere ne določa načina niti ne določa dolžnosti sodelovanja med upravitelji. Z medsebojnim sodelovanjem bi prišli do lažje in hitrejše ugotovitve dejanskega stanja in racionalizacije stroškov stečajnih postopkov (Jan, 2004, str. 35).

8.4 Obveščanje

Po 40. členu Uredbe št 1346/2000 (2000) mora slovensko sodišče obvestiti o začetku stečajnega postopka vse upnike, ki prebivajo ali imajo sedež izven ozemlja RS, ne glede na državljanstvo. Takšen način obveščanja ni v skladu s pravili ZPPSL, ki določa, da mora sodišče objaviti le sklep o začetku stečajnega postopka v Uradnem listu RS. Na to je vezan tudi rok prijave terjatev, ki bi moral omogočati tujcem prijavo v predpisanem roku od prejete obvestila o začetku postopka in ne v predpisanem roku od dne objave začetka postopka v Uradnem listu RS (Jan, 2004, str. 38-39).

8.5 Prijava terjatve

Uredba določa tudi pravila in vsebino prijave terjatve, ki je drugačna od pravil ZPPSL. Slovenska sodišča bodo morala vse prijavljene terjatve obravnavati kot popolne, ne glede na izbran uradni jezik EU in ne glede na določila v 137. členu ZPPSL (1993). Z uredbo bo morala prijava imeti naslov »prijava terjatve« v slovenskem ali madžarskem ali italijanskem jeziku. Sodišče lahko kasneje od upnika zahteva tudi prevod celotne prijave v zgoraj omenjene jezike (39-40).

8.6 Določitev postopka

Zaradi lažjega izvajanja uredbe bi bilo v sklepu o začetku stečajnega postopka potrebno navesti, ali gre za glavni ali za stranski postopek. Pomembno bi bilo tudi pojasniti, kdaj se uredba uporablja in kdaj ne. Na ta način bodo sodišča ostalih članic EU takoj ugotovila, ali so dolžna priznati univerzalne učinke sklepa o začetku postopka tudi v njihovi državi (Jan, 2004, str. 40).

8.7 Sodelovanje upraviteljev

Po določbi 31. člena Uredbe št 1346/2000 (2000) so upravitelji v stranskih in glavnih stečajnih postopkih dolžni med seboj sodelovati. Zato bi bilo potrebno dodati v ZPPSL, da je upravitelj dolžan poročati tudi ostalim upraviteljem in ne le slovenskemu sodišču. Upravitelj lahko terjatve v imenu upnikov prijavi tudi v postopku, ki se vodi v drugi državi. V tem primeru ima upravitelj status upnika (Jan, 2004, str. 40).

9 PRIMERJAVA SLOVENSКИH STEČAJNIH POSTOPKOV Z OSTALIMI

Razvite države se soočajo z večjim številom stečajev kot manj razvite države. Vzrok ni v boljšem upravljanju ali v manjšem številu podjetij, ampak je stečajna zakonodaja podjetij manj razvita, zato se podjetja posledično težje soočijo s stečajnim postopkom.

Pri stečajnem postopku je pomembno, da je izpeljan v čim krajšem možnem času in da so stroški stečajnega postopka čim nižji. Pomemben pokazatelj uspešnosti stečajnega postopka je odstotek poplačila upnikov iz stečajne mase.

Najboljšo realizacijo poplačil upnikov imajo Finska, Japonska, Singapur in Tajvan, kjer se terjatve poplačajo v 90 odstotkih. Sledijo jim Belgija, Kanada, Irska, Nizozemska, Norveška, Velika Britanija s 5 odstotki manj. Pri vseh naštetih državah je značilno, da se postopki zaprtja podjetja zaključijo v manj kot letu dni in da je posledično tudi strošek postopkov relativno nizek.

Vedno več držav se poskuša izogniti stečajnemu postopku zaradi običajno visokih stroškov. V Avstraliji in Veliki Britaniji se vseeno najpogosteje poslužujejo stečajnih postopkov, Avstrija, Danska, Nemčija, Nizozemska in Švedska poskušajo rešiti insolventne probleme večinoma z likvidacijo, Kanada, Francija, ZDA in Finska vedno bolj pogosto uporabljajo postopek reorganizacije podjetja. Postopek reorganizacije podjetja je običajno zelo kompleksen in zahteven proces reševanja podjetja, zato se ga poslužujejo večinoma razvite države. Reorganizacija podjetja je vedno bolj pogost način reševanja podjetij v krizi, ker ponuja možnost popravnega izpita pri poslovanju in v prvi fazi ne ukinja podjetja ter posledično delovnih mest. Postopek reorganizacije je značilen za insolventna, vendar vseeno perspektivna ali za družbo pomembna podjetja. Z novim začetkom se običajno zamenja uprava in lastniška struktura v podjetju.

K zmanjšanju stroškov postopkov se veliko pripomore s poenostavitvijo in spremembo zakonodaje. Npr. Španija je izboljšala svojo zakonodajo na treh področjih:

- sodišča kazensko preganjajo dolžnike že pred stečajnim postopkom, kar pripelje do večje previdnosti pri poslovanju potencialnih dolžnikov,
- vsi postopki na sodiščih so se morali po pravilniku skrajšati za polovico,
- upniki se ne morejo pritožiti na odločbo sodišča glede povračila njihovih terjatev.

Spremenjena zakonodaja leta 2003 je Španijo dvignila med najbolj učinkovite države pri reševanju podjetij v finančnih težavah.

Skupni načrti, ki so se začeli implementirati po vsem svetu, so:

- uporaba, vpeljevanje in izboljšanje enostavnih procesov pri reševanju finančnih težav podjetij v nerazvitih državah,
- poenotenje procesov v razvitih državah,
- čim večja vključitev upnikov v proces,
- možnost konstantnega usposabljanja vpletenih v proces,
- omejiti možnost pritožb,
- nagraditi režijo glede na optimiziranje stroškov procesa.

Učinkovitost postopkov reševanja oziroma zapiranja podjetij, ki zaidejo v insolventnost, pomaga podjetnikom, da lahko hitro pričnejo z novimi posli. Hitra svoboda omogoča, da se kapital čim hitreje transformira v produktivnejše panoge ter tako omogoča večjo gospodarsko rast. Velikokrat je prenehanje podjetja povezano z novim začetkom in možnostjo razvoja novih zanimivih idej, ki se oplemenitijo z nastankom dobičkonosnega posla (Doing Business in 2005, 2005, str. 67-71).

9.1 Časovna in stroškovna primerjava

Cilji stečajnih postopkov so od države do države univerzalni. Glavni cilj je maksimiranje vrednosti stečajnega postopka, kar pomeni, da je postopek izpeljan v čim krajšem času in s čim nižjimi stroški.

Tabela 2: Časovna in stroškovna primerjava stečajnih postopkov z državami EU

Država	Trajanje postopka (v letih)	Stroški postopka (v %)	Poplačane terjatve (v %)
Avstrija	1,1	18	73,4
Belgija	0,9	4	86,7
Češka	9,2	14	17,9
Danska	3,3	9	63,0
Estonija	3,0	9	39,1
Finska	0,9	4	89,1
Francija	1,9	9	47,7
Nemčija	1,2	8	53,0
Grčija	2,0	9	46,0
Madžarska	2,0	14	35,8
Irska	0,4	9	88,0
Italija	1,2	22	40,0
Latvija	1,1	4	83,2
Litva	1,2	7	53,6
Nizozemska	1,7	1	86,7
Poljska	1,4	22	64,0
Portugalska	2,0	9	74,7
Slovaška	4,8	18	38,6
Slovenija	3,6	14	28,0
Španija	1,0	14	77,9
Švedska	2,0	9	74,9
Velika Britanija	1,0	6	85,3
Ciper	-	-	-
Luksemburg	-	-	-
Malta	-	-	-
EU - povprečje¹⁰	2,1	10,6	61,2
EU - povprečje¹¹	1,5	9,4	70,5

Vir: Doing Business – Benchmarking Business Regulations, 2005.

Najbolj učinkovite države pri insolventnih postopkih so Belgija, Finska, Irska in Velika Britanija, ki spadajo med prvih deset najučinkovitejših držav na svetu. Med slabo učinkovite v okviru Evropske unije spadajo Češka, Slovaška in Slovenija. V Sloveniji pri vseh kazalcih ne dosegamo zelenega povprečja držav članic Evropske unije. Posebej zaskrbljujoč je podatek, da je z zaključkom postopka poplačanih le 28 odstotkov vseh terjatev upnikov, saj je povprečje EU več kot dvakrat višje. Slab odstotek poplačanih terjatev je predvsem posledica slabe

¹⁰ Povprečje je izračunano po metodi aritmetične sredine na podlagi podatkov 22-ih držav članic Evropske Unije. Ciper, Luksemburg in Malta, zaradi nedosegljivih podatkov, niso vključene v izračun povprečja.

¹¹ Povprečje je izračunano po metodi aritmetične sredine na podlagi podatkov 14-ih držav članic Evropske Unije, ki so bile članice pred širjenjem Evropske Unije 1. 5. 2004, brez Luksemburga.

urejenosti določb ZPPSL na področju skrajšanega stečajnega postopka in izpodbijanja pravnih dejanj stečajnega dolžnika.

Kazalci držav Evropske unije, ki so bile članice pred 1. 5. 2004, se razlikujejo od povprečja vseh članic EU predvsem v trajanju postopka, saj se postopki v povprečju zaključijo v letu in pol. Ostala kazalca pa se v korist bolj razvitih držav bistveno ne razlikujeta. Stroški postopka so v starih članicah za 1,2 odstotne točke nižji in poplačane terjatve za 9,3 odstotne točke višje.

Bolj zaskrbljujoč je podatek, da Slovenija v trajanju postopka v povprečju zaostaja za 1,5 leta, stroški postopka so višji za 32 odstotkov in poplačane terjatve nižje za 54 odstotkov povprečja vseh članic EU.

Tabela 3: Časovna in stroškovna primerjava stečajnih postopkov z ostalimi evropskimi državami

Država	Trajanje postopka (v letih)	Stroški postopka (v %)	Poplačane terjatve (v %)
Albanija	4	38	27
Belorusija	5,8	22	21,6
BiH	3,3	9	32
Bolgarija	3,3	9	33,5
Hrvaška	3,1	14	28,5
Islandija	1	4	81,7
Makedonija	3,7	28	15,4
Norveška	0,9	1	91,1
Romunija	4,6	9	17,5
Rusija	3,8	9	27,6
Srbija in Črna gora	2,7	23	20,3
Švica	3	4	46,9
Turčija	5,9	7	7,2
Ukrajina	2,9	42	8,5
Povprečje¹²	3,4	15,6	32,8
Povprečje¹³	3,9	19,1	21,7
Slovenija	3,6	14	28

Vir: Doing Business – Benchmarking Business Regulations, 2005.

Iz Tabele 3 je razvidno, da Slovenija dosega nivo učinkovitosti stečajnih postopkov držav v razvoju. Podobne rezultate od novo pridruženih članic dosega še Slovaška in Češka. Povprečje v trajanju postopka brez treh razvitih evropskih držav je malenkostno slabše od povprečja Slovenije. Prav tako se povprečni delež stroškov postopka in poplačane terjatve bistveno ne razlikujejo od slovenskega povprečja. Z neposredno primerjavo dosegamo malo boljše rezultate kot Albanija.

¹² Povprečje je izračunano po metodi aritmetične sredine na podlagi podatkov 14-ih evropskih držav, ki niso članice EU.

¹³ Povprečje je izračunano po metodi aritmetične sredine na podlagi podatkov 11-ih evropskih držav, brez Islandije, Norveške in Švice.

9.2 Starostna primerjava

Ostale na novo pridružene članice EU so v zadnjih petih letih občutno izboljšale stečajno zakonodajo. Največje presenečenje med njimi je Latvija, ki se uvršča med 10 najbolj učinkovitih držav na tem področju. Zanimiv je tudi podatek, da je vseh 10 najučinkovitejših držav pred kratkim obnovilo svojo stečajno zakonodajo, saj je povprečna starost obnovljenih virov le 6 let (Doing Business in 2004, 2004, str. 77).

Zadnje spremembe in dopolnitve ZPPSL so bile sprejete julija 1999, vendar niso vsebovale bistvenih vsebinskih popravkov. Vsebinsko je to področje le dan po zadnji spremembi ZPPSL dopolnil ZFPPod. Zadnja vsebinska sprememba, ki je popravila določene napake in dopolnila ZPPSL, je bila sprejeta junija 1997.

10 SKLEP

V Sloveniji so v tranzicijskem obdobju predvsem zunanji vzroki, kot so spremembe na trgu in panogi ter politične in zakonske spremembe, povzročili stečaj številnih podjetij. Na preprečitev nastanka zunanjih vzrokov podjetja težko vplivajo, zato je pomembno, da imajo le-ta čim bolj razpršen kapital. Notranji vzroki propada so odvisni predvsem od dogodkov v podjetju. Pomembno je, da odgovorni v podjetju pri pojavu problema iščejo ustrezne rešitve, v nasprotnem primeru po ZFPPod ustrezno odgovarjajo. Kljub sprejetju ZFPPod je eden izmed ključnih notranjih vzrokov propada podjetij plačilna nedisciplina. Največ stečajev se je tako pojavilo med letoma 1990 in 1992 kot posledica spremembe družbenopolitičnega in ekonomskega sistema oziroma zunanjih vzrokov.

Zaradi številnih stečajev v tem obdobju se je pojavila potreba po prenovi obstoječe stečajne zakonodaje. Hitro sprejemanje zakonodaje pripelje do številnih pomanjkljivosti, ki dopuščajo njeno zlorabo. Dejstvo je, da je vseeno bolje imeti pomanjkljivo stečajno zakonodajo kot nobene, vendar pa so potrebne spremembe in dopolnitve na področju odškodninske odgovornosti posloводства, nadzornega sveta in lastnikov družbe, postavljanja rokov za izpodbijanje pravnih dejanj, pristojnosti stečajnega upravitelja, korekcij pri nepravilnih odločitvah stečajnega upravitelja, verižnih kompenzacij, določanja prodajnih cen dolžnikovega premoženja in začetnih stroškov postopka ter pri določanju odškodninske odgovornosti stečajnega upravitelja. Pri tem je potrebno paziti, da se zakon ne spreminja prepogosto, kar lahko pripelje do nestabilnega gospodarskega okolja oziroma manjše pravne varnosti. Prepogosto prilagajanje zakonskim spremembam obremenjuje podjetja pri izvajanju pglavitnih dejavnosti.

Trenutno se v sodnih postopkih pojavljajo pomanjkljivosti, ki omogočajo pravnim osebam izognitev kazenski in odškodninski odgovornosti. »Beloovratniški kriminal« je v stečajnih postopkih v tujini zelo pogost pojav. Prepričan sem, da tudi mi nismo izjema. Slovenska

stečajna zakonodaja omogoča, da se povzročitelji stečajev z določenim poslovnim manevriranjem izognejo kakršnikoli odgovornosti. Pogosto v prezadolženem podjetju naletimo na »principal-agent« problem, kjer dolžniki razpolagajo z vsemi informacijami in jih selektivno posredujejo organom pregona. Tudi organi pregona so bili do sedaj pri odkrivanju takšnega gospodarskega kriminala neuspešni, saj do sedaj še ni bila kazensko obsojena nobena odgovorna oseba.

Poleg zgoraj omenjenega problema je potrebno izboljšati tudi učinkovitost izvedbe stečajnega postopka. Stečajni postopki v RS so močno pod povprečjem članic EU po deležu poplačanih terjatev upnikom iz stečajne mase. Tudi trajanje postopka nas uvršča na rep držav članic EU. Slaba učinkovitost je posledica zakonskih anomalij v zgornjem odstavku omenjenih področjih v ZPPSL. Anomalije so prisotne tudi v ZPP pri prednostnem obravnavanju sodnih sporov, povezanih s stečajnim dolžnikom, sodni razpršenosti obravnav stečajnih postopkov in odločitvah drugostopenjskega sodišča v pritožbenih postopkih. Med razlogi za slabo učinkovitost stečajnih postopkov bi omenil tudi netransparenten trg kapitala, ki omogoča poslovodstvu in lastnikom pravočasen in prikrit odliv kapitala iz podjetja, kar je vidno v deležu poplačanih terjatev iz stečajne mase. Po učinkovitosti stečajnih postopkov se lahko primerjamo z državami v razvoju, kar je razvidno v Tabeli 3 v 9. poglavju.

S pristopom RS v EU smo dodali slovenski stečajni zakonodaji tudi Uredbo št. 1346/2000. Temeljna pravila uredbe so vezana na pojem središča dolžnikovih poglavitnih interesov, na uporabo stečajnih zakonodaj in na priznavanje stečajnega postopka, ki nastane v katerikoli članici EU. Jan je v svojem delu izpostavil probleme, s katerimi se bodo morala soočiti slovenska sodišča in upravitelji pri izvajanju uredbe v praksi. Slovenski ZPPSL bo moral na področju določanja dolžnikovih poglavitnih interesov, določanja stranskega postopka, povezanih družb, obveščanja, prijav terjatev, določitve postopka in sodelovanja upraviteljev prilagoditi vsebino, da bo skladen z uredbo.

Strokovnjaki na področju stečajnega prava in tudi ostali strokovnjaki nenehno izpostavljajo pomanjkljivosti, ki se pojavljajo pri izvrševanju stečajne zakonodaje. Tako v strokovni kot splošni literaturi lahko zasledimo tovrstne primere. V diplomskem delu sem predstavil stečajno pravo in poizkušal zbrati čim več primerov, kjer se pojavljajo težave. Le-teh ni malo in se pojavljajo skoraj v vseh fazah postopka. Še bolj pomembno pa je dejstvo, da pri poslovanju nekateri posamezniki uporabljajo predvsem ZPPSL, ne upoštevajoč ZFPPod in ostale gospodarske zakonodaje. ZPPSL omogoča dolžniku »eleganten pokop« in razbremenitev odgovornosti, ki jo določa ZFPPod. Posledica tega je, da so nekateri večkratni povzročitelji stečajev tudi uglednih slovenskih podjetij še danes nekaznovani in na vodilnih položajih.

Opozoril bi še na zadnjo vsebinsko spremembo in dopolnitev ZPPSL, ki je začela veljati julija 1997. Glede na to, da se mora gospodarsko pravo nenehno prilagajati gospodarskemu razvoju, enako velja tudi za stečajno zakonodajo. Stečajna zakonodaja najbolj učinkovitih držav na tem področju je v povprečju stara 6 let, zato je prenova naše stečajne zakonodaje nujna.

LITERATURA

1. Avšič Vera: Finančna nedisciplina: Plačilne zamude še hujše. *Gospodarski vestnik*, Ljubljana, 2001, 16, str. 24-25.
2. *Doing Business in 2005: The international Bank for Reconstruction and Development/The World Bank*, 2005. 155 str.
3. *Doing Business in 2004: The international Bank for Reconstruction and Development/The World Bank*, 2004. 194 str.
4. Dougan Dušan: Podjetnik in njegovi dolgovi po stečaju. *Pravna praksa*, Ljubljana, 2005, 1, str. 9-10.
5. Dougan Dušan et al.: *Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem*. Ljubljana : *Gospodarski vestnik*, 1994. 369 str.
6. Filipič Drago: Problemi ohranjanja plačilne sposobnosti v sedanjih razmerah. *Zbornik referatov*, Portorož, 1993, str. 205-223.
7. Gale Robežnik Suzana, Kruhar Puc Romana: *Reševanje insolventnih postopkov v praksi*. Lesce : Legat, 2005. 416 str.
8. Ivanjko Šime: Kriza podjetja. *Podjetje in delo*, Ljubljana, 1997, 6, str. 961-978.
9. Ivanjko Šime, Kocbek Marijan. *Korporacijsko pravo*. Ljubljana : GV Založba, 2003. 1237 str.
10. Jan Matjaž: Uredba ES o postopkih v primeru insolventnosti. *Pravna praksa*, Ljubljana, 2004, 6, str. 27-40.
11. Kocbek Marijan: Noveliranje ZGD in modernizacija evropskega prava družb. *Podjetje in delo*, Ljubljana, 2005, 6, str 883-896.
12. Novak Božidar et al.: *Krizno komuniciranje*. Ljubljana : *Gospodarski vestnik*, 2000. 264 str.
13. Novak Krajšek Darja: Nekatero slabosti in potrebne spremembe stečajne zakonodaje. *Podjetje in delo*, Ljubljana, 2005, 6, str. 1081-1094.
14. Novak Krajšek Darja: Predlog sprememb ZPPSL, ZFPPod in ZPP. *Pravna praksa*, Ljubljana, 2005, 8, str. 13-15.
15. Oberhammer Paul, Domej Tanja: Mednarodno stečajno pravo evropskega notranjega trga. *Podjetje in delo*, Ljubljana, 2003, 1, str. 5-20.
16. Petrič Tine: Plačilna nedisciplina: Kaj nam pove bonitetno poročilo. *Revija Svetovalec*, Ljubljana, *Gospodarski vestnik*, 2002, 6, str. 62-64.
17. Pintar Emil: Stečajni preprih. *Podjetnik*. Ljubljana, 1994, 4, str. 20-23.
18. Plavšak Nina: *Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem*. Ljubljana : *Gospodarski vestnik*, 1997. 557 str.
19. Plavšak Nina: *Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem, Zakon o finančnem poslovanju podjetij s komentarjem*. Ljubljana : *Gospodarski vestnik*, 2000. 1165 str.
20. Prelič Saša: *Stečajno pravo*. Maribor : *Pravna fakulteta*, 1999. 198 str.
21. Pušnik Janez: *Finančna kriza podjetja in načini njenega reševanja*. Magistrsko delo. Ljubljana : *Ekonomska fakulteta*, 1997. 91 str.

22. Selinšek Liljana: Insolvenčna kazniva dejanja. Revizor, Ljubljana, 2006, 2, str. 56-81.
23. Svetič Barbara, Rakar Robert: Proračunski porabniki: Država ne plača, podjetja stiskajo zobe. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2001, 10, str. 22-23.
24. Šinkovec Janez, Škerget Drago: Zakon o finančnem poslovanju z uvodnimi pojasnili in Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji s komentarjem. Ljubljana : Primath, 1999. 493 str.
25. Šlamberger Miha: Odškodninska odgovornost stečajnega upravitelja. Pravna praksa, Ljubljana, 2004, 12, str. 7-8.
26. Tratnik Matjaž: Uredba 1346/2000 ES o insolvenčnih postopkih. Podjetje in delo, Ljubljana, 2002, 8, str. 1862-1874.
27. Varanelli Luigi: Dolžnikov gospodarski kriminal - Priloga. Pravna praksa, Ljubljana, 2005, 21, str. 2-7.
28. Volk Dida: Upniki v sodnih postopkih. Ljubljana : Aletheia, 2004. 736 str.
29. Žnidaršič Kranjc Alenka: Planirani stečaji: značilnosti, razlogi, koristi in škoda v stečajih slovenskih podjetij. Radovljica : Didakta, 1993. 219 str.
30. Đorđević Miodrag et al.: Podjetja v težavah – sanacije, predstečajni in stečajni postopki. Ljubljana : Društvo ekonomistov Ljubljana in Pravniško društvo, 2000. 70 str.

VIRI

1. Doing Business – Benchmarking Business Regulation. [URL:[http://www.doingbusiness.org/Explore Topics/ ClosingBusiness](http://www.doingbusiness.org/Explore%20Topics/ClosingBusiness)], 13.4.2006.
2. Odredba o dopolnitvi odredbe o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem (Uradni list RS, št. 69/2004).
3. Odredba o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem in upraviteljem prisilne poravnave (Uradni list RS, št. 16/2002).
4. Popravek odredbe o merilih za določanje nagrad stečajnim upraviteljem, upraviteljem prisilne poravnave in likvidacijskim upraviteljem (Uradni list RS, št. 18/2002).
5. Poročilo o delu policije za leto 2004. Ljubljana : Ministrstvo za notranje zadeve RS, 2006. 86 str.
6. Poročilo o delu policije za leto 2005. Ljubljana : Ministrstvo za notranje zadeve RS, 2006. 41 str.
7. Pravilnik o programu in načinu opravljanja strokovnega izpita za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidacije (Uradni list RS, št. 74/1999).
8. Pravilnik o spremembah in dopolnitvah pravilnika o programu in načinu opravljanja strokovnega izpita za opravljanje funkcije upravitelja v postopkih prisilne poravnave, stečaja in likvidacije (Uradni list RS, št. 26/2001).
9. Program ministrstva za gospodarstvo za leto 2006. Ljubljana : Ministrstvo za gospodarstvo RS, 2006. 43 str.

10. Sklep o uskladitvi zneskov nagrad za delo stečajnih upraviteljev in upraviteljev prisilne poravnave (Uradni list RS, št. 56/2005).
11. Uredba Sveta (ES) št. 1346/2000 z dne 29. maja 2000 o postopkih v primeru insolventnosti (Uradni list Evropske unije, št. 19/Zv. 1, 2000).
12. Zakon o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod) (Uradni list RS, št. 54/1999).
13. Zakon o gospodarskih družbah – ZGD (uradno prečiščeno besedilo – ZGD-UPB1) (Uradni list RS, št. 15/2005).
14. Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) (Uradni list RS, št. 42/2006).
15. Zakon o pravnem postopku - uradno prečiščeno besedilo (ZPP-UPB2) (Uradni list RS, št. 36/2004 - v nadaljevanju ZPP).
16. Zakon o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL) (Uradni list RS, št. 67/1993).
17. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o finančnem poslovanju podjetij (ZFPPod-A) (Uradni list RS, št. 110/1999).
18. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL-A) (Uradni list RS, št. 39/1997).
19. Zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o prisilni poravnavi, stečaju in likvidaciji (ZPPSL-B) (Uradni list RS, št. 52/1999).
20. Zapisnik 32. seje Državnega sveta Republike Slovenije. 3. točka dnevnega reda. Državni svet RS, št. 0650-00/02-32/2.